

MFIPR/2021–2027/8(1)

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej

**Wytyczne dotyczące monitorowania postępu rzeczowego
realizacji programów na lata 2021-2027**

Zatwierdzam / Zatwierdzam
z upoważnienia
Grzegorz Puda

Minister Funduszy
i Polityki Regionalnej¹⁾

Warszawa, 12 października 2022 r.

Podstawa prawna

Wytyczne zostały wydane na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. poz. 1079).

Spis treści

Wykaz skrótów	5
Wykaz pojęć	6
Rozdział 1. Cel i zakres wytycznych	8
Rozdział 2. Zasady monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów współfinansowanych z EFRR, FS, FST i EFS+	9
Podrozdział 2.1. System wskaźników monitorowania EFRR, FS i FST	9
Sekcja 2.1.1. Typologia wskaźników.....	9
Sekcja 2.1.2. Zasady doboru wskaźników	9
Sekcja 2.1.3. Monitorowanie postępu rzeczowego	11
Podrozdział 2.2. LWK 2021 dla EFRR, FS i FST, LWK 2021 dla EFS+ oraz listy wskaźników specyficznych dla programu	12
Sekcja 2.2.1. Założenia Listy Wskaźników Kluczowych	12
Sekcja 2.2.2. Zasady aktualizacji Listy Wskaźników Kluczowych.....	15
Sekcja 2.2.3. Lista wskaźników specyficznych dla programu	16
Podrozdział 2.3. Wskaźniki monitorujące EFRR, FS i FST oraz EFS+ w CST2021 17	
Sekcja 2.3.1. Dane w zakresie postępu rzeczowego.....	17
Sekcja 2.3.2. Jakość danych w zakresie postępu rzeczowego.....	18
Rozdział 3. Zasady monitorowania postępu rzeczowego w projektach współfinansowanych z EFS+	19
Podrozdział 3.1. System wskaźników	19
Sekcja 3.1.1. Struktura wskaźników.....	19
Sekcja 3.1.2. Monitorowanie postępu rzeczowego	21
Podrozdział 3.2. Typologia wskaźników	23
Podrozdział 3.3. Szczegółowe zasady dotyczące monitorowania wskaźników.....	25
Sekcja 3.3.1. Definicja uczestnika i podmiotu objętego wsparciem	25

Sekcja 3.3.2. Zasady dotyczące doboru wskaźników w projekcie	26
Sekcja 3.3.3. Zasady dotyczące pomiaru wskaźników w projekcie	27
Sekcja 3.3.4. Moment pomiaru wskaźników	30
Sekcja 3.3.5. Wiarygodne szacunki	32
Sekcja 3.3.6. Wskaźniki kluczowe rezultatu długoterminowego	34
Podrozdział 3.4. Dane uczestników i podmiotów biorących udział w projektach....	35
Sekcja 3.4.1. Jakość danych.....	35
Sekcja 3.4.2. Przetwarzanie i agregowanie danych w CST2021	37
Sekcja 3.4.3. Zakres danych dotyczących uczestników projektów	40
Załączniki	41
Załącznik 1 Zakres danych nt. uczestników projektów współfinansowanych z EFS+ oraz podmiotów obejmowanych wsparciem gromadzonych w CST2021	41
Załącznik 2 Podstawowe informacje dotyczące uzyskiwania kwalifikacji w ramach projektów współfinansowanych z EFS+	41
Załącznik 3 Metodyka stosowania wiarygodnych szacunków.....	41

Wykaz skrótów

CST2021 – Centralny system teleinformatyczny, o którym mowa w art. 2 pkt 29 ustawy

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS+ – Europejski Fundusz Społeczny Plus

FS – Fundusz Spójności

FST – Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji

IK UP – Instytucja Koordynująca Umowę Partnerstwa 2021-2027

IP – Instytucja Pośrednicząca

IZ – Instytucja Zarządzająca

KE – Komisja Europejska

LSI – Lokalny System Teleinformatyczny. Cechy LSI zostały określone w Wytycznych dotyczących warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2021-2027

LWK 2021 – Lista wskaźników kluczowych, o której mowa w art. 28 ust. 2 ustawy

LWP – Lista wskaźników specyficznych dla programu zawierająca wskaźniki, o których mowa w art. 28 ust. 4 ustawy

SFC2021 – System elektronicznej wymiany danych między państwami członkowskimi a KE, stworzony na potrzeby programowania i monitorowania perspektywy 2021-2027

SM EFS – Aplikacja Centralnego systemu teleinformatycznego do obsługi procesu monitorowania podmiotów i uczestników projektów realizowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus dla perspektywy finansowej 2021-2027

SL2021 Projekty – Aplikacja Centralnego systemu teleinformatycznego do obsługi procesu realizacji projektów, w tym gromadzenia i przesyłania danych dotyczących wniosków o płatność, o której mowa w Wytycznych dotyczących warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2021-2027

SR2021 – Aplikacja raportująca Centralnego systemu teleinformatycznego, o której mowa w Wytycznych dotyczących warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2021-2027

SZOP – Szczegółowy opis priorytetów programu, o którym mowa w art. 2 pkt 31 ustawy

UE – Unia Europejska

UP – Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce

Wykaz pojęć

portal – Portal internetowy, o którym mowa w art. 46 lit. b rozporządzenia ogólnego

program – Program realizowany w ramach Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027

program regionalny – Program realizowany w ramach Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, dla którego IZ jest zarząd województwa

rozporządzenie EFRR/FS – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 60)

rozporządzenie EFS+ – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013 (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 21)

rozporządzenie FST – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 1)

rozporządzenie ogólne – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu

Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159)

ustawa – ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. poz. 1079)

Rozdział 1. Cel i zakres wytycznych

- 1) Celem wytycznych jest ustanowienie ogólnych zasad w zakresie monitorowania postępu rzeczowego, wspólnych dla wszystkich programów na lata 2021-2027, niezbędnych do monitorowania polityki spójności na poziomie UP.
- 2) Wytyczne określają założenia dotyczące systemu wskaźników w ramach programów oraz:
 - a) zakres danych nt. uczestników projektów współfinansowanych z EFS+ oraz podmiotów obejmowanych wsparciem gromadzonych w CST2021 (załącznik 1 do wytycznych),
 - b) podstawowe informacje dotyczące uzyskiwania kwalifikacji w ramach projektów współfinansowanych z EFS+ (załącznik 2 do wytycznych),
 - c) informacje na temat metodyk odnoszących się do stosowania wiarygodnych szacunków przy wyliczaniu wybranych wspólnych wskaźników produktu dla EFS+ (załącznik 3 do wytycznych).
- 3) Wytyczne obowiązują IZ poszczególnych programów na lata 2021 – 2027.
- 4) Wytyczne nie dotyczą programów Interreg.
- 5) Wytyczne są uwzględniane na etapie delegowania zadań poszczególnym instytucjom. Wytyczne nie ograniczają możliwości rozszerzenia obowiązków w zakresie monitorowania wskaźników w ramach programu przez właściwą IZ.
- 6) Wytyczne uwzględniają stosowne wytyczne KE odnoszące się do wskaźników postępu rzeczowego, określone w:
 - a) Commission Staff Working Document. Performance, monitoring and evaluation of the European Regional Development Fund, the Cohesion Fund and the Just Transition Fund in 2021-2027,
 - b) The Programming Period 2021-2027. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy - European Social Fund Plus (ESF+) Shared Management Strand. Common indicators toolbox. Working document.

Rozdział 2. Zasady monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów współfinansowanych z EFRR, FS, FST i EFS+¹

Podrozdział 2.1. System wskaźników monitorowania EFRR, FS i FST²

Sekcja 2.1.1. Typologia wskaźników

- 1) W przypadku EFRR/FS oraz FST stosuje się wskaźniki produktu, o których mowa w art. 2 pkt 13 rozporządzenia ogólnego oraz wskaźniki rezultatu, o których mowa w art. 2 pkt 14 rozporządzenia ogólnego.
- 2) Szczególną grupę wskaźników produktu i rezultatu stanowią wskaźniki kluczowe, o których mowa w art. 28 ust. 2 ustawy.
- 3) Szczególną grupę wskaźników kluczowych stanowią wspólne wskaźniki produktu i rezultatu, o których mowa w art. 8 ust. 1 rozporządzenia EFRR/FS oraz w art. 12 ust. 1 rozporządzenia FST.

Sekcja 2.1.2. Zasady doboru wskaźników

- 1) Dla oceny postępów w osiągnięciu zidentyfikowanych celów szczegółowych programu, IZ określa i stosuje w dokumencie „program” wskaźniki produktu i rezultatu. Wskaźniki te IZ zamieszcza w dokumencie „program”, zgodnie z art. 22 ust. 3 lit. d. ppkt (ii) rozporządzenia ogólnego. Dla priorytetu dotyczącego pomocy technicznej IZ określa i stosuje wskaźniki produktu, zgodnie z art. 22 ust. 3 lit. e. ppkt (ii) rozporządzenia ogólnego.

¹ O ile nie wskazano, że chodzi o dokument „program”, jako program należy rozumieć ogół działań realizowanych na wszystkich poziomach wdrażania w oparciu o dokument „program”.

² Dla projektów FST, w których wspierane są działania, o których mowa w rozporządzeniu FST w art. 8 ust 2 lit. k), l) lub m), zastosowanie mają adekwatne zapisy Wytucznych dotyczące zasad monitorowania obowiązujących w EFS+, z zastrzeżeniem, że SM EFS nie ma zastosowania do projektów współfinansowanych z FST.

- 2) IZ stosuje w dokumencie „program” w szczególności **wspólne wskaźniki produktu i rezultatu**, określone przez KE w Załączniku I do rozporządzenia EFRR/FS oraz w Załączniku III do rozporządzenia FST. W stosownych przypadkach IZ stosuje w dokumencie „program” również inne wskaźniki produktu i rezultatu, w szczególności inne wskaźniki kluczowe.
- 3) Do mierzenia efektów interwencji na poziomie projektów, IZ obligatoryjnie stosuje wszystkie adekwatne do zakresu i celu projektów **wskaźniki kluczowe produktu i rezultatu**, określone na poziomie krajowym, pochodzące z LWK 2021.
- 4) Obok wspólnych wskaźników produktu i rezultatu oraz wskaźników kluczowych określonych na poziomie krajowym, IZ może stosować **wskaźniki produktu i rezultatu specyficzne dla programu**, o których mowa w art. 8 ust. 1 rozporządzenia EFRR/FS, w art. 12 ust. 1 rozporządzenia FST oraz w art. 28 ust. 4 ustawy. Wskaźniki produktu i rezultatu specyficzne dla programu są stosowane w przypadku, gdy zakres interwencji na poszczególnych poziomach wdrażania programu nie może być wystarczająco opisany przy użyciu LWK 2021. Z uwagi na fakultatywny charakter wskaźników specyficznych dla programu, za ich ewentualne określenie, zdefiniowanie i monitorowanie odpowiada IZ. Zastosowanie przez IZ wskaźników produktu i rezultatu specyficznych dla programu wymaga uprzedniej opinii IK UP w trybie opisanym w sekcji 2.2.3.
- 5) IZ może dopuścić stosowanie na poziomie projektu, obok LWK 2021 i LWP, wskaźników uwzględniających specyfikę danego projektu, określonych przez beneficjenta (**wskaźniki specyficzne dla projektu**). Wskaźniki specyficzne dla projektu podlegają monitorowaniu i rozliczeniu wyłącznie na poziomie projektu z uwagi na ograniczoną możliwość ich agregowania i porównywania pomiędzy projektami.
- 6) Wskaźniki z pkt 3 i pkt 4, zamieszczane są w dokumencie „program” (dla głównych typów projektów³) oraz w SZOP (dla wszystkich typów projektów) oraz podlegają monitorowaniu na wszystkich poziomach wdrażania programu.

³ Zestaw wskaźników w dokumencie „program” stanowi wynik negocjacji programu z KE.

- 7) Dopuszcza się, w uzasadnionych przypadkach, zastosowanie przez IZ wskaźników w celach informacyjnych. Dane nt. realizacji takich wskaźników są pozyskiwane z poziomu projektu w procesie monitorowania, ale poziom ich wykonania w projekcie nie stanowi przedmiotu rozliczenia z beneficjentem⁴.

Sekcja 2.1.3. Monitorowanie postępu rzeczowego

- 1) Za system wskaźników postępu rzeczowego w ramach programu, w tym dobór wskaźników, ustalenie wartości bazowych, pośrednich i docelowych dla wskaźników, oraz prawidłowy przebieg procesu realizacji założonych wartości wskaźników na poszczególnych poziomach wdrażania programu, odpowiada IZ.
- 2) Wartości bazowe dla wskaźników produktu wynoszą „0”. Dla wskaźników rezultatu wartości bazowe wynoszą „0”, chyba że w definicji wskaźnika wskazano inaczej. W szczególności, wartość bazową różną od „0” mogą przyjmować wskaźniki rezultatu wyszczególnione w tabeli 2 załącznika 3 do wytycznych KE, o których mowa w rozdziale 1 pkt 6 lit. a.
- 3) Dla umożliwienia oceny postępu rzeczowego na poziomie UP, IZ ustala wartości docelowe na 2029 rok dla wszystkich adekwatnych dla danego programu wskaźników produktu i rezultatu, wskazanych w dokumencie „program” lub SZOP.
- 4) Wartości pośrednie na 2024 rok ustalane są przede wszystkim dla wskaźników produktu zamieszczonych w dokumencie „program”. IZ może także ustalić wartości pośrednie na 2024 rok dla wskaźników rezultatu zamieszczonych w dokumencie „program”.
- 5) Monitorowanie postępów w realizacji wskaźników kluczowych i specyficznych dla programu oparte jest o dane zagregowane z poziomu projektów⁵, pochodzące z CST2021, obejmujące wartości określone przez beneficjentów w umowach o

⁴ Dla wskaźników stosowanych w celach informacyjnych określa się na poziomie projektu wartość docelową 0.

⁵ Nie dotyczy wybranych wskaźników pomocy technicznej wskazanych w Wytycznych w zakresie wykorzystania środków pomocy technicznej na lata 2021-2027.

dofinansowanie projektów oraz wartości osiągnięte sprawozdawane w kolejnych wnioskach o płatność.

- 6) O ile w definicji wskaźnika nie wskazano inaczej, efekt wsparcia na poziomie projektu jest osiągany:
 - a) w przypadku wskaźników produktu określonych na poziomie projektu – w okresie od rozpoczęcia realizacji projektu do ukończenia produktu w ramach projektu, przy czym osiągnięte wartości powinny zostać wykazane najpóźniej we wniosku o płatność końcową,
 - b) w przypadku wskaźników rezultatu określonych na poziomie projektu:
 - i) co do zasady – w okresie 12 miesięcy od zakończenia okresu realizacji projektu określonego w karcie projektu w CST2021 lub, o ile wynika to ze specyfiki projektu, od ukończenia produktu w ramach projektu,
 - ii) w innym terminie, na zasadach określonych przez IZ - w przypadku wskaźników, których termin realizacji został wydłużony za zgodą IZ, przy czym osiągnięte wartości wykazywane są we wniosku o płatność końcową lub jego korekcie.
- 7) Wartości wskaźników sprawozdawane we wnioskach o płatność służą monitorowaniu postępu rzeczowego w projekcie, niezależnie od poziomu finansowego rozliczenia projektu.
- 8) Monitorowanie postępu rzeczowego w ramach programu jest prowadzone przez IZ na bieżąco, na wszystkich poziomach wdrażania programu, równoległe z analizą postępu finansowego, zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy.
- 9) IZ dwa razy w roku, w terminach do 31 stycznia i do 31 lipca przekazuje do KE dane na temat wskaźników określonych dla danego programu, zgodnie z wzorem określonym w załączniku VII do rozporządzenia ogólnego.
- 10) IZ przekazuje Komitetowi Monitorującemu dane niezbędne do analizowania postępów we wdrażaniu danego programu oraz osiąganiu celów pośrednich i końcowych, zgodnie z art. 40 ust. 1 lit. a rozporządzenia ogólnego.

Podrozdział 2.2. LWK 2021 dla EFRR, FS i FST, LWK 2021 dla EFS+ oraz listy wskaźników specyficznych dla programu

Sekcja 2.2.1. Założenia Listy Wskaźników Kluczowych

- 1) Dla celów monitorowania efektów polityki spójności na poziomie krajowym, zgodnie z art. 28 ust. 2 ustawy, określone zostały LWK 2021 dla projektów realizowanych w ramach poszczególnych celów szczegółowych – osobno dla EFRR/FS/FST i dla EFS+ oraz pomocy technicznej⁶.
- 2) LWK 2021 zawiera wskaźniki kluczowe, do których zalicza się:
 - a) wspólne wskaźniki produktu i rezultatu określone przez KE, o których mowa w art. 8 ust. 1 rozporządzenia EFRR/FS, w art. 12 ust. 1 rozporządzenia FST oraz w art. 17 ust. 1 rozporządzenia EFS+, służące agregowaniu efektów polityki spójności na poziomie UE,
 - b) wskaźniki kluczowe określone na poziomie krajowym zgodnie z art. 28 ust. 2 ustawy, służące agregowaniu efektów polityki na poziomie krajowym, obejmujące wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu na poziomie projektu.
- 3) Wskaźniki w LWK 2021 odzwierciedlają typy projektów w ramach poszczególnych celów polityki i celów szczegółowych, wynikające z zapisów UP oraz linii demarkacyjnej.
- 4) LWK 2021 stanowi listę wyboru wskaźników kluczowych, które:
 - a) służą monitorowaniu efektów polityki spójności na poziomie UP,
 - b) mają charakter wtórny w stosunku do postanowień zawartych w UP oraz linii demarkacyjnej, a tym samym nie determinują zakresu wsparcia,
 - c) zostały określone na poziomie horyzontalnym w celu umożliwienia ich agregowania na poziomie krajowym,
 - d) są powiązane z właściwymi celami polityki i celami szczegółowymi, za wyjątkiem wskaźników dla pomocy technicznej,

⁶ Pomoc techniczna, niezależnie od źródła finansowania, monitorowana będzie przy pomocy wskaźników określonych na LWK dla EFRR, FS i FST.

- e) są wspólne dla wszystkich programów, tj. nie mają charakteru specyficznego dla programu/projektu i mogą być stosowane w więcej niż jednym programie,
 - f) są obowiązkowe dla wszystkich programów, w których mogą być zastosowane biorąc pod uwagę zakres wspieranych projektów,
 - g) są stosowane w projektach, a ich wartości są agregowane na kolejne poziomy wdrażania.
- 5) W zakresie monitorowania EFRR, FS i FST dopuszcza się zastosowanie przez IZ, w szczególności w dokumencie „program”, wskaźników agregujących wartości dla wskaźników kluczowych, tj. wskaźników, które obejmują zakresem kilka wskaźników z LWK 2021. Warunkiem zastosowania wskaźników agregujących jest zapewnienie przez IZ danych nt. poszczególnych wskaźników kluczowych, w oparciu o które wyliczana jest wartość wskaźnika agregującego, w tym w odniesieniu do ich wartości docelowych oraz postępów w realizacji (w CST2021). Wskaźniki agregujące nie są stosowane na poziomie projektu z uwagi na ich ogólny charakter, wobec czego nie są dostępne do wyboru w CST2021 na poziomie projektu. Wskaźniki agregujące zostały wyszczególnione na LWK 2021. IZ może zastosować wskaźniki agregujące spoza LWK 2021 jako wskaźniki specyficzne dla programu, o których mowa w sekcji 2.1.2 pkt 4.
- 6) IZ zapewnia stosowanie na poziomie projektów wszystkich adekwatnych wskaźników kluczowych, właściwych dla zakresu udzielanego wsparcia⁷, w szczególności poprzez wskazanie ich każdorazowo w regulaminie wyboru projektów jako obligatoryjne oraz weryfikację poprawności ich zastosowania w projektach przez właściwe instytucje.
- 7) LWK 2021 funkcjonuje jako słownik horyzontalny w ramach CST2021.
- 8) Wskaźników kluczowych nie należy stosować jako wskaźników specyficznych dla programu, o których mowa w sekcji 2.1.2 pkt 4. Zastosowanie wskaźników kluczowych w słownikach niehoryzontalnych, o których mowa w sekcji 2.3.1 pkt 1.

⁷ W szczególności IZ zapewnia stosowanie wskaźników dotyczących kosztów racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami i obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami we wszystkich projektach, w których podjęto tego typu działania

lit. b, i/lub w sposób niezgodny z ich przypisaniem do celów szczegółowych skutkuje brakiem możliwości ich agregacji w słowniku horyzontalnym.

- 9) LWK 2021 dla EFRR, FS i FST oraz LWK 2021 dla EFS+, wraz z katalogiem definicji jest zamieszczana na portalu. IK UP informuje IZ o adresie portalu, na którym została zamieszczona LWK 2021.
- 10) W przypadku wspólnych wskaźników produktu i rezultatu, o których mowa w sekcji 2.1.1 pkt 3, oprócz definicji zawartych w katalogu definicji, dodatkowe informacje metodologiczne zawarte są w dokumencie, o którym mowa w rozdziale 1 pkt 6 lit. a.
- 11) W zakresie monitorowania EFRR, FS i FST IZ może monitorować w CST2021 również uszczegółowione wskaźniki kluczowe, w zależności od potrzeb, wykorzystując wskaźniki specyficzne dla programu. W tym celu należy wybrać ze słownika horyzontalnego dany wskaźnik kluczowy, a następnie ze słownika niehoryzontalnego – wskaźniki specyficzne dla programu, utworzone przez IZ i stanowiące pożądane uszczegółowienie danego wskaźnika kluczowego. Zastosowanie takiego rozwiązania jest zalecane w szczególności również do pozyskiwania np. danych wskaźnikowych w układzie przestrzennym (w tym w podziale na kategorie regionów), danych wskaźnikowych uwzględniających specyficzne typy projektów, szczególne cechy interwencji, specyficzne rodzaje beneficjenta, itp. Monitoring osiągniętych wartości dla tego typu wskaźników jest prowadzony przez IZ w celach informacyjnych (bez obowiązku określania wartości docelowych).

Sekcja 2.2.2. Zasady aktualizacji Listy Wskaźników Kluczowych

- 1) LWK 2021 może zostać zaktualizowana przez IK UP, jeżeli w trakcie procesu programowania lub wdrażania UP lub programu zostanie zidentyfikowana taka konieczność przez IK UP lub IZ.
- 2) Propozycja IZ w zakresie dodania wskaźnika do LWK 2021 lub modyfikacji wskaźnika z LWK 2021 jest przekazywana do IK UP wraz z uzasadnieniem oraz projektem definicji wskaźnika. IK UP przekazuje opinię nt. przesłanego dokumentu w terminie 14 dni kalendarzowych od jego otrzymania.

- 3) W przypadku uzyskania pozytywnej opinii IK UP, zmiany do LWK 2021 są wprowadzane w ramach aktualizacji listy. Zaktualizowana LWK 2021 wraz z katalogiem definicji zamieszczana jest na portalu wraz z informacją o terminie, od którego zaktualizowana lista obowiązuje. IK UP informuje IZ o zamieszczeniu na portalu zaktualizowanej LWK 2021. Do czasu włączenia wskaźnika na LWK 2021 może on funkcjonować w CST2021 jako wskaźnik specyficzny dla programu, o którym mowa w sekcji 2.1.2 pkt 4 i sekcji 3.1.1 pkt 4 oraz może zostać wpisany do SZOP, o ile IZ tak zadecyduje.
- 4) Po wprowadzeniu wskaźnika na LWK 2021 następuje jego zaimplementowanie do słownika horyzontalnego w ramach CST2021 przez IK UP, a następnie wpisanie go przez właściwe IZ do SZOP (przy najbliższej aktualizacji SZOP) tam gdzie jest on adekwatny do zakresu i celu projektów. W przypadku programów, których treść wymaga zmiany, nowy wskaźnik jest w pierwszej kolejności wprowadzany do SZOP, a następnie – wraz z wartością docelową (i odniesienia w przypadku wspólnych wskaźników rezultatu dla EFS+) – jest on uzupełniany w treści danego programu.
- 5) W przypadku, gdy nowo wprowadzony wskaźnik kluczowy funkcjonował przed zaimplementowaniem go do słownika horyzontalnego w słowniku niehoryzontalnym jako wskaźnik specyficzny dla programu, wówczas dane na temat realizacji wskaźników z obu słowników mogą być agregowane przez IZ w ramach SR2021.
- 6) Wskaźnik kluczowy wprowadzony do LWK 2021 w wyniku aktualizacji listy podlega stosowaniu w projektach, dla których wnioski o dofinansowanie zostały złożone w ramach naborów ogłoszonych po dniu, od którego obowiązuje zmieniona LWK 2021. W szczególnych przypadkach IZ może zdecydować o zastosowaniu wskaźnika również w ramach naborów ogłoszonych przed dniem, od którego obowiązuje zmieniona LWK 2021.

Sekcja 2.2.3. Lista wskaźników specyficznych dla programu

- 1) Każda IZ, która zdecyduje o stosowaniu wskaźników produktu i rezultatu specyficznych dla programu, o których mowa w sekcji 2.1.2 pkt 4 i sekcji 3.1.1 pkt 4, opracowuje Listę wskaźników specyficznych dla programu (LWP).

- 2) IK UP przekazuje opinię nt. przesłanego dokumentu w terminie 30 dni kalendarzowych od jego otrzymania.
- 3) Po uzyskaniu pozytywnej opinii IK UP, LWP zamieszczana jest na portalu. IK UP informuje właściwą IZ o adresie portalu, na którym LWP została zamieszczona.
- 4) IZ może stosować wskaźniki zawarte w LWP w ramach naborów ogłoszonych po dniu zamieszczenia LWP na portalu.
- 5) LWP może zostać zaktualizowana przez IZ, jeżeli w trakcie procesu programowania lub wdrażania programu zostanie zidentyfikowana taka konieczność.
- 6) Projekt aktualizacji LWP wraz z katalogiem definicji jest przekazywany do zaopiniowania IK UP. IK UP przekazuje opinię nt. przesłanego dokumentu w terminie 14 dni kalendarzowych od jego otrzymania.
- 7) Po uzyskaniu pozytywnej opinii IK UP, zaktualizowana LWP zamieszczana jest na portalu. IK UP informuje właściwą IZ o adresie portalu, na którym zaktualizowana LWP została zamieszczona.
- 8) IZ może stosować wskaźniki zawarte w zaktualizowanej LWP w ramach naborów ogłoszonych po dniu zamieszczenia zaktualizowanej LWP na portalu.
- 9) Punkty 2-8 nie obowiązują w odniesieniu do wskaźników monitorowania EFS+. W przypadku wskaźników ujętych w sekcji 3.1.1 pkt 4 ich lista wraz z definicjami, a także jej zmiany, jest przekazywana przez IZ do IK UP do wiadomości, a następnie publikowana przez IK UP na portalu.

Podrozdział 2.3. Wskaźniki monitorujące EFRR, FS i FST oraz EFS+ w CST2021

Sekcja 2.3.1. Dane w zakresie postępu rzeczowego

- 1) W CST2021 funkcjonują 2 rodzaje słowników dla wskaźników:
 - a) słownik horyzontalny – dla wskaźników kluczowych,
 - b) słowniki niehoryzontalne – dla wskaźników specyficznych dla programu.

- 2) Jednocześnie, CST2021 umożliwia wprowadzenie wskaźników specyficznych dla projektu, o których mowa w sekcji 2.1.2 pkt 5 i w sekcji 3.1.1 pkt. 5, na poziomie karty projektu.
- 3) W CST2021 wskaźniki kluczowe są przypisane do właściwego celu szczegółowego. Jeden wskaźnik kluczowy może być przypisany do wielu celów szczegółowych.
- 4) Każdy projekt rejestrowany w CST2021 musi realizować co najmniej jeden wskaźnik ze słownika horyzontalnego. Wybór wskaźnika ze słownika horyzontalnego jest niezbędny dla zarejestrowania projektu w CST2021. W wyjątkowych przypadkach, gdy nie jest możliwe wybranie żadnego wskaźnika ze słownika horyzontalnego, wpisującego się w zakres realizacji projektu, możliwy jest wybór wskaźnika ze słownika horyzontalnego, który będzie służył jedynie celom informacyjnym lub nie będzie adekwatny dla projektu i wpisanie dla niego wartości 0.
- 5) Wprowadzenie nowego wskaźnika do słownika horyzontalnego w ramach CST2021 jest możliwe po uprzednim uzgodnieniu jego zakresu i przyporządkowaniu do celu szczegółowego, zgodnie z sekcją 2.2.2.
- 6) W przypadku monitorowania EFRR, FS i FST podstawą do obliczenia wartości dla wskaźnika agregującego, o którym mowa w sekcji 2.2.1 pkt 5, pochodzącego z LWK 2021, są dane odnoszące się do wskaźników kluczowych składających się na dany wskaźnik agregujący, wyliczane przez IZ odrębnie przy wykorzystaniu SR2021.

Sekcja 2.3.2. Jakość danych w zakresie postępu rzeczowego

- 1) Monitorowanie postępów w realizacji wskaźników pochodzących ze słownika horyzontalnego oraz słowników niehoryzontalnych oparte jest o dane przechowywane w CST2021, gromadzone z poziomu projektów, pochodzące z umów o dofinansowanie i wniosków o płatność.
- 2) Za aktualność, kompletność i jakość danych dotyczących monitorowania postępu rzeczowego przechowywanych w CST2021 odpowiada IZ.
- 3) IZ zapewnia, że dane w zakresie postępu rzeczowego wprowadzane do CST2021 są zgodne z dokumentami źródłowymi.

- 4) Zasady gromadzenia, przekazywania i aktualizacji danych w postaci elektronicznej w CST2021 są uregulowane w Wytycznych dotyczących warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2021-2027.
- 5) IK UP dokonuje audytu poprawności stosowania wskaźników ze słownika horyzontalnego w CST2021.

Rozdział 3. Zasady monitorowania postępu rzeczowego w projektach współfinansowanych z EFS+ ⁸

Podrozdział 3.1. System wskaźników

Sekcja 3.1.1. Struktura wskaźników

- 1) Na potrzeby monitorowania postępu rzeczowego, IZ określa tzw. wskaźniki produktu oraz wskaźniki rezultatu bezpośredniego. Wskaźniki te odnoszą się do wspieranych operacji, tzn. są bezpośrednio związane z wydatkami ponoszonymi w ramach projektu (wskaźnik produktu) lub są bezpośrednim efektem dofinansowanego projektu (wskaźnik rezultatu bezpośredniego). Wskaźniki produktu oraz rezultatu bezpośredniego dla instrumentów realizacji celów szczegółowych zamieszczane są w dokumentach programowych, tj. w programie (dla głównych typów projektów) oraz w SZOP (który może zawierać dodatkowo wskaźniki nieujęte w programie). W przypadku EFS+ stosowane są ponadto zamieszczone w programie wskaźniki rezultatu długoterminowego.
- 2) W zestawie wskaźników, zawartych w programie i SZOP, IZ stosuje w pierwszej kolejności adekwatne wskaźniki pochodzące z LWK 2021. W programie należy zawrzeć co najmniej jeden wskaźnik produktu i jeden wskaźnik rezultatu z LWK 2021 dla danego celu szczegółowego. Ostateczny zestaw wskaźników użytych w programie stanowi wynik negocjacji programu z KE. SZOP powinien zawierać wszystkie adekwatne dla danego celu szczegółowego wskaźniki z LWK 2021, w tym również wskaźniki nieujęte w programie. Niezastosowanie wskaźnika w SZOP może wynikać jedynie z nieuwzględnienia danego zakresu wsparcia lub grupy docelowej, do których odwołuje się wskaźnik.
- 3) Na liście LWK 2021 dla EFS+ przewidziane zostały trzy rodzaje wskaźników:

⁸ Zapisy niniejszego rozdziału nie mają zastosowania do projektów pomocy technicznej współfinansowanych z EFS+. Wskaźniki pomocy technicznej finansowanej z EFS+ monitorowane są na zasadach określonych w Rozdziale 2.

- a) wskaźniki mierzone we wszystkich celach szczegółowych, dotyczące kosztów racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami i obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
 - b) wskaźniki wspólne dla wszystkich projektów współfinansowanych z EFS+ (wszystkie projekty realizowane w celach szczegółowych a)-I)⁹),
 - c) wskaźniki kluczowe monitorowane w poszczególnych celach szczegółowych.
- 4) W przypadku gdy zakres interwencji w programie nie może być wystarczająco opisany przy użyciu LWK 2021, zestaw wskaźników w programie może zostać uzupełniony o ewentualne dodatkowe wskaźniki, o których mowa w art. 28 ust. 4 ustawy, uwzględniające specyfikę danego programu i przypisane do konkretnego celu szczegółowego (tzw. wskaźniki specyficzne dla programu). Z uwagi na fakultatywny charakter wskaźników specyficznych dla programu, za ich ewentualne określenie, zdefiniowanie i monitorowanie odpowiada IZ.
- 5) IZ może dopuścić stosowanie na poziomie projektu wskaźników specyficznych dla projektu, określonych przez beneficjenta (tzw. wskaźniki projektowe) lub zaproponowanych przez IZ. Wskaźniki projektowe mają charakter monitoringowo-rozliczeniowy wyłącznie na poziomie projektu, z uwagi na brak możliwości ich agregowania i porównywania na poziomie programu i między programami.
- 6) Wskaźniki służące do rozliczenia stawek jednostkowych oraz ich sposób pomiaru określa każdorazowo metodyka opracowana przez IZ.

⁹ Zgodnie z Załącznikiem I do Rozporządzenia EFS+ celu szczegółowego I) dotyczą jedynie następujące wskaźniki wspólne: pkt. 1.1: liczba osób w wieku poniżej 18 lat objętych wsparciem w programie, liczba osób w wieku 18-29 lat objętych wsparciem w programie, liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem w programie, całkowita liczba osób objętych wsparciem; pkt. 1.2: liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie, liczba osób z krajów trzecich objętych wsparciem w programie, liczba osób obcego pochodzenia objętych wsparciem w programie, liczba osób należących do mniejszości, w tym społeczności marginalizowanych takich jak Romowie, objętych wsparciem w programie, liczba osób w kryzysie bezdomności lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań, objętych wsparciem w programie, ; pkt. 2: liczba objętych wsparciem podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym, liczba objętych wsparciem mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych).

- 7) Dopuszcza się, w uzasadnionych przypadkach, zastosowanie przez IZ wskaźników w celach informacyjnych (na poziomie SZOP lub projektów). Dane nt. realizacji takich wskaźników są pozyskiwane z poziomu projektu w procesie monitorowania, ale poziom ich wykonania w projekcie nie stanowi przedmiotu rozliczenia z beneficjentem. Wartość docelowa wskaźników pełniących funkcję informacyjną może wynosić 0.
- 8) Zgodnie z art. 28 ust. 3. ustawy, dopuszcza się możliwość zmiany LWK 2021 dla EFS+ przez IK UP.
- 9) W EFS+ będą stosowane zasady zmiany LWK 2021 opisane w sekcji 2.2.2 Wytucznych.

Sekcja 3.1.2. Monitorowanie postępu rzeczowego

- 1) Za system wskaźników monitorowania postępu rzeczowego w ramach programu, w tym dobór wskaźników, ustalenie wartości odniesienia, celów pośrednich i końcowych dla wskaźników oraz prawidłowy przebieg procesu ich monitorowania i realizacji założonych wartości na poszczególnych poziomach wdrażania programu, odpowiada IZ.
- 2) Wybrane dla programu wskaźniki produktu i rezultatu powiązane z celami szczegółowymi, cele pośrednie dotyczące wskaźników produktu oraz cele końcowe dotyczące wskaźników produktu i rezultatu, zgodnie z art. 16 rozporządzenia ogólnego stanowią ramy wykonania programu.
- 3) Monitorowanie postępu w osiągnięciu celów programu jest prowadzone w szczególności w oparciu o dane zgromadzone w CST2021, dane statystyki publicznej, dane administracyjne, wyniki analiz lub ewaluacji.
- 4) IZ określa wartości docelowe (cele końcowe) na 2029 rok co do zasady dla wszystkich wskaźników kluczowych w programie - wskaźników produktu i rezultatu.
- 5) Wartości docelowe, o których mowa w pkt 4, IZ zamieszcza w programie.
- 6) Cele pośrednie na 2024 rok ustalane są tylko dla wskaźników produktu i zamieszczane w programie.

- 7) Monitorowanie postępu w realizacji wskaźników z LWK 2021 oparte jest o dane zagregowane z poziomu projektów, pozyskiwane z CST2021, obejmujące wartości osiągnięte wykazane w kolejnych zatwierdzonych wnioskach o płatność oraz dane zawarte w zatwierdzonych formularzach monitorowania uczestników projektów. Wartości dotyczące rezultatów długoterminowych wykazywane są co do zasady na podstawie badań ewaluacyjnych, które prowadzone są w oparciu m.in. o dane uczestników projektów (patrz sekcja 3.3.6) lub danych administracyjnych.
- 8) Oprócz wartości docelowej, dla wskaźników rezultatu w programie należy określić wartość odniesienia. Powinna ona wynikać z najnowszych dostępnych danych lub innych uznanych za odpowiednie źródła informacji. Wartość odniesienia to wartość opierająca się na danych z podobnych istniejących lub wcześniejszych interwencji.
- 9) Osiągnięte wartości wskaźników sprawozdawane we wnioskach o płatność odnoszą się do stanu rzeczywistego i efektów faktycznie osiągniętych.
- 10) Wartości kumulatywne wskaźników wykazane w danym wniosku o płatność, odnoszące się do danych osobowych uczestników i danych podmiotów zawartych w SL2021 Projekty, są zgodne z danymi zawartymi w formularzu monitorowania SM EFS wg stanu monitorowania na dzień będący końcową datą okresu za jaki składany jest dany wniosek o płatność.
- 11) W przypadku podjęcia przez IZ programem regionalnym decyzji o wykorzystaniu LSI, IZ zapewnia wprowadzenie danych dotyczących uczestników oraz wskaźników kluczowych do CST2021 (zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2021-2027).
- 12) IZ prowadzi monitorowanie postępu rzeczowego programu, na wszystkich poziomach wdrażania programu, równoległe z analizą postępu finansowego, mając na uwadze rozwiązania przyjęte w zakresie konstrukcji wskaźników w programie (zgodnie z rozporządzeniem ogólnym art. 16 oraz art. 17 rozporządzenia EFS+) oraz zakres sprawozdawania z postępów w realizacji programu (art. 42 i art. 43 rozporządzenia ogólnego).

13) Dane na temat postępu w osiągnięciu wskaźników programu są raportowane w ramach systemu sprawozdawczości oraz przedstawiane członkom Komitetu Monitorującego zgodnie z art. 40 rozporządzenia ogólnego.

Podrozdział 3.2. Typologia wskaźników

- 1) Wskaźniki są głównym narzędziem służącym do monitorowania postępu w realizacji założonych działań i celów programu lub projektu. Wskaźniki odnoszą się zarówno do produktów, jak i rezultatów. W przypadku projektów EFS+, stosowana jest następująca typologia wskaźników:
 - a) wskaźniki finansowe – odnoszą się do wydatków planowanych i poniesionych w ramach celu szczegółowego. Ten rodzaj wskaźników nie jest przedmiotem niniejszych wytycznych;
 - b) wskaźniki produktu – mierzą wielkość i pokazują charakter oferowanego wsparcia lub grupę docelową objętą wsparciem w programie lub projekcie. Produkt stanowi wszystko, co zostało uzyskane w wyniku działań współfinansowanych z EFS+. Są to zarówno wytworzone dobra, jak i usługi świadczone na rzecz uczestników podczas realizacji projektu. Wskaźniki produktu w programie określone są na poziomie celu szczegółowego oraz odnoszą się, co do zasady, do osób lub podmiotów objętych wsparciem, ale mogą odwoływać się również do wytworzonych dóbr i usług;
 - c) wskaźniki rezultatu – dotyczą oczekiwanych efektów działań współfinansowanych z EFS+. W odniesieniu do osób lub podmiotów, określają efekt w postaci zmiany sytuacji w momencie pomiaru w stosunku do sytuacji w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie, np. w odniesieniu do poprawy statusu uczestnika na rynku pracy. W celu ograniczenia wpływu czynników zewnętrznych na wartość wskaźnika rezultatu, powinien on być jak najbliżej powiązany z działaniami wdrażanymi w ramach odpowiedniego celu szczegółowego. Oznacza to, że wskaźnik rezultatu obrazuje efekt wsparcia udzielonego danej osobie lub podmiotowi i nie obejmuje efektów dotyczących grupy uczestników lub podmiotów, która nie otrzymała wsparcia. Wartości docelowe wskaźników rezultatu określone są na poziomie celu szczegółowego. Wyróżnia się dwa typy wskaźników rezultatu:

- i) wskaźniki rezultatu bezpośredniego – odnoszą się do sytuacji bezpośrednio po zakończeniu wsparcia, tj. w przypadku osób lub podmiotów – do 4 tygodni od zakończenia udziału przez uczestnika lub podmiot obejmowany wsparciem w projekcie, o ile definicja wskaźnika nie wskazuje innego okresu,
 - ii) wskaźniki rezultatu długoterminowego – dotyczą efektów wsparcia osiągniętych w dłuższym okresie od zakończenia wsparcia. W przypadku uczestników, wskaźniki te odnoszą się do ich sytuacji po upływie co najmniej 4 tygodni. W LWK 2021 w zakresie wskaźników wspólnych stosuje się okres sześciu miesięcy. W przypadku niektórych wskaźników kluczowych, ze względu na specyfikę wsparcia i oczekiwaną zmianę jakościową, przyjęto dłuższy okres.
- 2) W załączniku I do rozporządzenia EFS+ wskazano zestaw wspólnych wskaźników produktu i rezultatu (dalej: wskaźniki wspólne), które są monitorowane we wszystkich programach współfinansowanych z EFS+ w każdym państwie członkowskim.
- 3) Głównym źródłem danych do monitorowania wskaźników wspólnych na poziomie programu są dane uczestników projektów. Wskaźniki mogą być też mierzone za pomocą wiarygodnych szacunków, co zostało opisane w sekcji 3.3.5 oraz – w przypadku wskaźników rezultatu długoterminowego – za pomocą ewaluacji lub danych administracyjnych.
- 4) Dla programów współfinansowanych z EFS+ została opracowana LWK 2021 zawierająca listę, sygnatury i definicje wskaźników kluczowych. LWK 2021 zawiera, poza wskaźnikami wspólnymi z rozporządzenia EFS+, również zestaw innych wskaźników przypisanych danemu celowi szczegółowemu i odnoszących się do danego rodzaju wsparcia lub grupy docelowej. LWK 2021 zapewnia monitorowanie we wszystkich programach minimalnego zestawu wskaźników, który uwzględnia kluczowe obszary i grupy docelowe wymagające wsparcia w całym kraju. LWK 2021 dla działań EFS+ wdrażanych regionalnie stanowi osobny dokument, niezależny od niniejszych wytycznych.
- 5) LWK 2021 dla EFS+ obejmuje również wskaźniki monitorowania programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS). Ze względu

na specyfikę wsparcia oraz możliwość wykorzystania jedynie w FERS, wskaźniki te oraz ich definicje ujęte są w osobnym dokumencie opracowanym dla tego programu.

Podrozdział 3.3. Szczegółowe zasady dotyczące monitorowania wskaźników

Sekcja 3.3.1. Definicja uczestnika i podmiotu objętego wsparciem

1) Uczestnikiem projektu jest osoba fizyczna, bez względu na wiek, bezpośrednio korzystająca z interwencji EFS+. Osoby korzystające bezpośrednio ze wsparcia EFS+ to osoby, które ta interwencja ma na celu wesprzeć. Jako uczestników wykazuje się wyłącznie te osoby, które można zidentyfikować i uzyskać od nich dane niezbędne do określenia między innymi wspólnych wskaźników produktu (dotyczących co najmniej płci, statusu na rynku pracy, wieku, wykształcenia) i dla których planowane jest poniesienie określonego wydatku. Osób niekorzystających z bezpośredniego wsparcia nie należy wykazywać jako uczestników.

Bezpośrednie wsparcie uczestnika to wsparcie, na które zostały przeznaczone określone środki, świadczone na rzecz konkretnej osoby, mające doprowadzić do uzyskania korzyści przez uczestnika (np. nabycia kompetencji, podjęcia zatrudnienia¹⁰).

2) Podmioty korzystające bezpośrednio ze wsparcia EFS+ to podmioty, które ta interwencja ma na celu wesprzeć. Wsparciem bezpośrednim dla podmiotu jest wsparcie realizowane na rzecz jego funkcjonowania (np. w formie stworzenia dodatkowego miejsca pracy, wprowadzenia zmiany jakościowej w jego funkcjonowaniu, oddelegowania pracownika przez pracodawcę na szkolenie/staż zagraniczny) lub promowania zmiany organizacyjnej i innowacji w tym podmiocie. Wsparciem bezpośrednim dla danego podmiotu nie jest przeszkolenie lub inna forma wsparcia jego pracownika w sytuacji, gdy nie wynika to z potrzeb tego podmiotu (np. pracownik zgłasza się na szkolenie z własnej inicjatywy). Podmioty będące beneficjentami nie są co do zasady wykazywane jako podmioty objęte

¹⁰ W niektórych projektach innowacyjnych uczestnicy nie występują, w zależności od specyfiki rozwiązania i sposobu jego testowania.

wsparciem oraz we wskaźnikach produktu i rezultatu, jeśli nie są adresatami wsparcia bezpośredniego.

Sekcja 3.3.2. Zasady dotyczące doboru wskaźników w projekcie

- 1) Wskaźniki stanowią część projektu. Co do zasady określone są na poziomie wniosku o dofinansowanie, w którym wnioskodawca ma możliwość wyboru wskaźników z LWK 2021 określonych dla danego celu szczegółowego, wskaźników specyficznych dla programu¹¹, jak również zdefiniowania własnych wskaźników projektowych. W każdym projekcie należy uwzględnić co najmniej jeden wskaźnik z LWK 2021 odpowiadający działaniom zaplanowanym w ramach projektu. Wybór wskaźnika z LWK 2021 jest niezbędny do zarejestrowania projektu w CST2021.
- 2) Wszystkim wskaźnikom uwzględnionym w projekcie należy przypisać wartości docelowe, przy czym dla wskaźników o charakterze informacyjnym opisanych w sekcji 3.1.1 pkt 7 wartość ta może wynosić 0.
- 3) IZ zapewnia stosowanie na poziomie projektów wszystkich adekwatnych wskaźników kluczowych, do realizacji których przyczynia się dana interwencja, w szczególności poprzez wskazanie ich każdorazowo w regulaminie wyboru projektów (dotyczy również projektów wybieranych w postępowaniu niekonkurencyjnym) jako obligatoryjne do określenia i monitorowania w projekcie.
- 4) Podczas oceny wskaźników projektowych, należy mieć na uwadze zapisy niniejszych wytycznych. Za weryfikację poprawności wskaźników określonych przez wnioskodawcę odpowiada instytucja oceniająca projekt.
- 5) Wszystkie adekwatne wskaźniki wspólne (produktu i rezultatu bezpośredniego) z Załącznika I do rozporządzenia EFS+ są monitorowane we wszystkich celach szczegółowych współfinansowanych z EFS+, a tym samym również we

¹¹ Za wskaźniki specyficzne dla programu uznaje się wszystkie wskaźniki ujęte w programie przez IZ, oprócz tych, które zawarte są w LWK 2021.

wszystkich projektach, na podstawie danych uczestników i podmiotów objętych wsparciem¹².

Sekcja 3.3.3. Zasady dotyczące pomiaru wskaźników w projekcie

- 1) Za rozpoczęcie udziału w projekcie, co do zasady, uznaje się przystąpienie do pierwszej formy wsparcia w ramach projektu. Niemniej, w uzasadnionych przypadkach IZ może dopuścić, aby moment rozpoczęcia udziału w projekcie był zbieżny z momentem zrekrutowania uczestnika do projektu – gdy charakter wsparcia uzasadnia prowadzenie rekrutacji na wcześniejszym etapie realizacji projektu.
- 2) W celu rozpoczęcia udziału osoby w projekcie, niezbędne jest podanie danych osobowych w zakresie wyznaczonym w niniejszych wytycznych. Uczestnika projektu należy poinformować o możliwości odmowy podania danych osobowych szczególnej kategorii, o której mowa w art. 9 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.), zwanym dalej „RODO” oraz o obowiązku przekazania danych po zakończeniu projektu potrzebnych do wyliczenia wskaźników rezultatu bezpośredniego (np. status na rynku pracy, udział w kształceniu lub szkoleniu) do 4 tygodni od zakończenia udziału w projekcie oraz przyszłego udziału w badaniu ewaluacyjnym.
- 3) Warunkiem koniecznym do wprowadzenia informacji o udziale uczestnika w projekcie jest zapewnienie danych w szczególności dla wspólnych wskaźników produktu odnoszących się do następujących danych osobowych: status na rynku pracy, wiek, wykształcenie, płeć. Jeżeli nie jest możliwe określenie wszystkich wymaganych danych osobowych, nie można wykazywać danej osoby jako uczestnika projektu, a co za tym idzie – uwzględniać jej we wskaźnikach produktu

¹² Z wyjątkiem celu szczegółowego I), w którym wskaźniki wspólne monitorowane są w ograniczonym zakresie opisanym w przypisie w sekcji 3.1.1 ust. 3 lit b.

i rezultatu, chyba że definicja danego wskaźnika dopuszcza wykazywanie we wskaźniku osób niebędących uczestnikami projektu. Zakres danych uzyskiwanych od uczestników projektów i podmiotów obejmowanych wsparciem wskazano w załączniku 1 do niniejszych wytycznych.

- 4) IZ może podjąć decyzję o stosowaniu wiarygodnych szacunków w zakresie wskaźników produktu odnoszących się do następujących cech: uczestnicy z niepełnosprawnościami, obywatele państw trzecich, uczestnicy obcego pochodzenia, mniejszości, w tym społeczności marginalizowane takie jak Romowie, osoby w kryzysie bezdomności lub dotknięte wykluczeniem mieszkaniowym. W takim przypadku, dla danej cechy nie są zbierane dane osobowe, jak ma to miejsce w przypadku cech takich jak status na rynku pracy, wiek, wykształcenie, płeć. Wiarygodne szacunki opisano w sekcji 3.3.5. Niezależnie od przyjętej metody zbierania tych wskaźników, celem zagregowania ich wartości na poziomie całego programu, IZ zapewnia monitorowanie tych wskaźników w każdym projekcie, na podstawie danych zawartych we wniosku o płatność.
- 5) Odmowa podania informacji dotyczących danych osobowych szczególnej kategorii, o której mowa w art. 9 RODO w przypadku projektu skierowanego do grup charakteryzujących się przedmiotowymi cechami skutkuje brakiem możliwości weryfikacji kwalifikowalności uczestnika oraz prowadzi do niezakwalifikowania się do udziału w projekcie.
- 6) Uczestnika/podmiot obejmowany wsparciem, biorącego udział w więcej niż jednym projekcie współfinansowanym z EFS+, należy wykazać w każdym projekcie, w którym otrzymał wsparcie.
- 7) Na poziomie pojedynczego projektu, uczestnika/podmiot obejmowany wsparciem należy wykazać tylko raz w danym wskaźniku .
- 8) Uczestnik/podmiot obejmowany wsparciem może być wykazywany w kilku różnych wskaźnikach (produktu i rezultatu) w projekcie, w zależności od jego cech i udzielanej formy wsparcia oraz osiągniętych rezultatów.
- 9) Dane dla wszystkich wskaźników wspólnych odnoszących się do uczestników są monitorowane w podziale na płeć.

- 10)Wiek uczestników projektów liczony jest na podstawie daty urodzenia i mierzony w dniu rozpoczęcia udziału w projekcie.
- 11)Szczegółowe zasady dotyczące sposobu definiowania i monitorowania faktu uzyskiwania kwalifikacji w projektach EFS+ określono w załączniku 2 do niniejszych wytycznych.
- 12)Zakończenie udziału w projekcie należy rozumieć jako zakończenie udziału zgodnie z założeniami projektu lub przedwczesne opuszczenie projektu (tj. przerwanie udziału w projekcie przed zakończeniem form wsparcia zaplanowanych dla danego uczestnika lub podmiotu obejmowanego wsparciem).
- 13)Dane uczestnika lub podmiotu obejmowanego wsparciem zbierane są w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie, a więc przedwczesne zakończenie uczestnictwa nie rzutuje na wartości wskaźników produktu. Uczestnika projektu lub podmiot obejmowany wsparciem należy co do zasady wykazać w CST2021 w momencie rozpoczęcia udziału w pierwszej formie wsparcia w projekcie.
- 14)Wskaźniki rezultatu uwzględniające wiek uczestnika powiązane są ze wskaźnikami produktu i sytuacją uczestnika w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie. Z uwagi na fakt, że wiek uczestników mierzony jest w dniu rozpoczęcia udziału w projekcie, wskaźniki rezultatu bezpośredniego i długoterminowego uwzględniające wiek, odnoszą się do wieku uczestnika w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie. Powyższe rozwiązanie ma na celu zapewnienie zgodności między grupą docelową wykazaną we wskaźniku produktu ze wskaźnikiem rezultatu.
- 15)Rozpoczęcie udziału we wsparciu odnotowywane jest poprzez wskaźniki produktu, natomiast sytuacja po zakończeniu wsparcia monitorowana jest we wskaźnikach rezultatu bezpośredniego oraz długoterminowego.
- 16)Łączna liczba uczestników określana jest jako suma wartości wskaźników wspólnych dotyczących statusu na rynku pracy: osoby bezrobotne, osoby bierne zawodowo, osoby pracujące. Trzy wskazane wskaźniki są rozłączne – osoba nie może być wykazana jednocześnie w więcej niż jednej z powyższych kategorii. Łączna liczba uczestników mierzona po statusie na rynku pracy jest równa sumie wszystkich uczestników liczonych przy pomocy poziomego wykształcenia. Sposób obliczania łącznej sumy uczestników nie dotyczy celu szczegółowego I), dla

którego należy oddzielnie stosować wskaźnik dotyczący całkowitej liczby osób, co zostało odzwierciedlone w LWK 2021.

- 17) Uznanie wydatków dotyczących uczestnika za niekwalifikowalne nie powoduje pomniejszenia wartości wskaźników, chyba że powodem niekwalifikowalności była niekwalifikowalność uczestnika lub w sytuacji, gdy całe wsparcie udzielone danej osobie zostało uznane za niekwalifikowalne. W sytuacji, gdy wskaźnik odnosi się wprost do udzielonej formy wsparcia, uznanie wydatku poniesionego na daną formę za niekwalifikowalny powoduje pomniejszenie wartości wskaźnika. Szczegółowe informacje dot. kwalifikowalności uczestników znajdują się w Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027.
- 18) Tam, gdzie to właściwe, wspólne wskaźniki produktu mogą być raportowane w oparciu o cechy grupy docelowej projektu. Oznacza to, że w niektórych przypadkach nie jest konieczne zbieranie danych dla pewnych wskaźników, o ile zakres i grupa docelowa danego projektu wskazuje na to, że są one nieadekwatne.
- 19) W przypadku, gdy określone efekty są niemożliwe do osiągnięcia np. w przypadku uczestników zatrudnionych w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie niemożliwe jest osiągnięcie efektu zatrudnieniowego w postaci poszukiwania pracy czy zdobycia pracy, istnieje możliwość niezbiania i niesprawozdawania danych odnoszących się do powiązanych z nimi wspólnych wskaźników rezultatu.
- 20) Dane teleadresowe w zakresie miejsca przebywania zbierane są w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie i nie wymagają aktualizacji. Aktualizacji podlegają jedynie dane zbierane na potrzeby utrzymania kontaktu z uczestnikiem projektu.

Sekcja 3.3.4. Moment pomiaru wskaźników

- 1) Wskaźniki produktu monitorowane są w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie. Odstępstwo od tej zasady możliwe jest w szczególnych przypadkach, co zostało wskazane w definicji i sposobie pomiaru danego wskaźnika w LWK 2021. Danych wykazanych we wskaźnikach produktu nie należy aktualizować w przypadku powrotu uczestnika lub podmiotu obejmowanego wsparciem do projektu. Powyższe zapisy mają zastosowanie przede wszystkim do wspólnych wskaźników produktu (wskazanych w załączniku I do rozporządzenia EFS+),

odnoszących się do danych dotyczących uczestników projektów lub podmiotów obejmowanych wsparciem. W przypadku wskaźników produktu dotyczących form wsparcia udzielanych w projektach, są one mierzone w momencie przystąpienia do określonej formy wsparcia.

- 2) Wskaźniki rezultatu bezpośredniego odnotowują efekt wsparcia bezpośrednio po zakończeniu udziału w projekcie i mierzone są co do zasady do 4 tygodni od zakończenia udziału przez uczestnika lub podmiot obejmowany wsparciem w projekcie. Dane dotyczące sytuacji uczestnika lub podmiotu po upływie 4 tygodni od zakończenia udziału w projekcie nie mogą być uwzględnione we wskaźnikach rezultatu bezpośredniego. W przypadku powrotu uczestnika lub podmiotu do projektu po uprzednio zakończonym udziale, informacje odnoszące się do wskaźników rezultatu bezpośredniego dla tego uczestnika lub podmiotu powinny zostać usunięte, co powoduje konieczność zaktualizowania wartości wskaźników rezultatu. Ponowny pomiar wskaźników rezultatu dla danego uczestnika lub podmiotu będzie miał miejsce po zakończeniu jego udziału w projekcie.¹³
- 3) Wskaźniki rezultatu długoterminowego mierzą efekty osiągnięte w dłuższym okresie po opuszczeniu projektu przez uczestnika – odnoszą się do sytuacji uczestnika po upływie co najmniej 4 tygodni, przy czym w LWK 2021 stosuje się okres sześciu miesięcy lub dłuższy, w zależności od specyfiki wsparcia i oczekiwanej zmiany. Dane do wskaźników długoterminowych, co do zasady, nie są uzyskiwane w ramach monitorowania realizacji projektu, ale wyliczane są przy pomocy ewaluacji/analiz realizowanych na reprezentatywnej próbie uczestników projektów lub na podstawie danych administracyjnych¹⁴. W przypadku wspólnych wskaźników rezultatu długoterminowego, zmiana, którą mierzy wskaźnik, może mieć miejsce w dowolnym czasie od opuszczenia projektu, jednak musi być utrzymana w momencie upływu terminu, którego dotyczy wskaźnik. Tym samym,

¹³ Wyjątek stanowi wskaźnik wspólny dotyczący kwalifikacji, którego sposób pomiaru opisano w definicji zawartej na LWK 2021.

¹⁴ Dane pochodzące ze źródeł spoza sektora statystyki publicznej.

pomiar wspólnych wskaźników rezultatu długoterminowego obejmuje sytuację uczestnika dokładnie w 6 miesięcy po zakończeniu wsparcia.

- 4) W sytuacji, gdy w definicjach zawartych w LWK 2021 nie określono momentu pomiaru wskaźnika, należy przyjąć moment pomiaru wskazany w pkt 1-3, w zależności od rodzaju wskaźnika.
- 5) Dane dotyczące wskaźników produktu i rezultatu są monitorowane i sprawozdawane na podstawie wartości tych wskaźników osiągniętych w projektach zrealizowanych częściowo (projekty w trakcie realizacji) lub w pełni (projekty zakończone).
- 6) Raportowanie do KE z wykonania wskaźników produktu oraz rezultatu bezpośredniego odbywa się dwa razy w roku – do 31 stycznia i do 31 lipca, począwszy od półrocza następującego po tym, w którym zatwierdzono program do realizacji zgodnie z wzorem określonym w załączniku VII do rozporządzenia ogólnego. Informacja na temat wykonania wspólnych wskaźników rezultatu długoterminowego, zgodnie z załącznikiem I do rozporządzenia EFS+, przekazywana jest do KE dwukrotnie – do 31 stycznia 2026 r. oraz w sprawozdaniu końcowym.
- 7) Wskaźniki specyficzne dla programu mierzone są zgodnie z definicjami opracowanymi przez właściwe IZ. Celem zapewnienia spójnego systemu monitorowania zaleca się, aby moment pomiaru wskaźników był analogiczny jak w przypadku wskaźników kluczowych. Definicje powinny być jednoznaczne i niebudzące wątpliwości interpretacyjnych. Sposób mierzenia wskaźników specyficznych ze wskazaniem źródła pomiaru i ich definicje dla danego programu są określone przed rozpoczęciem naboru wniosków o dofinansowanie oraz w regulaminie wyboru projektów (dopuszcza się wskazanie odniesienia do dokumentów zawierających definicje wraz z informacją o obowiązku ich stosowania), w tym w przypadku projektów wybieranych w postępowaniu niekonkurencyjnym, aby wnioskodawcy byli świadomi rezultatów, jakie mają zostać osiągnięte w wyniku realizacji projektu oraz w celu zapewnienia jakości i porównywalności danych.

Sekcja 3.3.5. Wiarygodne szacunki

- 1) W przypadku wspólnych wskaźników produktu wymienionych w części 1.2 Załącznika I do rozporządzenia EFS+ dotyczących osób z niepełnosprawnościami, z krajów trzecich, obcego pochodzenia, należących do mniejszości, w tym społeczności marginalizowanych takich jak Romowie, w kryzysie bezdomności lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań, zbieranie danych może odbywać się przy zastosowaniu wiarygodnych szacunków. Nie jest konieczne zbieranie przez beneficjentów danych od każdego uczestnika dla ww. wskaźników, co nie zwalnia z wymogu raportowania osiągniętych wartości.
- 2) Wykorzystanie wiarygodnych szacunków nie jest obowiązkowe. IZ może umożliwić beneficjentom wykorzystanie wiarygodnych szacunków pod warunkiem, że dane osobowe w danym przypadku nie muszą być zbierane.
- 3) Wiarygodne szacunki mogą opierać się na podejściu podobnym do pobierania próbek danych (ang. representative sampling), ale z mniej rygorystycznymi wymaganiami dotyczącymi dokładności oraz na innych rzetelnie opracowanych metodach.
- 4) Metody szacowania danych powinny być udokumentowane, tj. opisane w prosty i przejrzysty sposób. Dokumentacja powinna zawierać metodę szacowania (np. próbkowanie, przybliżone wartości) i informacje o wszelkich dodatkowych danych w niej wykorzystanych. Należy w niej uwzględnić wszelkie założenia, na których oparto metodykę, w tym zawrzeć próby identyfikacji możliwych źródeł błędów lub stronniczości, a także opisać metody ich niwelowania lub unikania. W dokumentacji można również opisać podmioty odpowiedzialne za zbieranie danych i harmonogram procesu.
- 5) Jeśli jest to zasadne i możliwe z punktu widzenia IZ, IZ (lub właściwa IP) powinna wskazać jednolity sposób szacowania danych przez wszystkich wnioskodawców w danym naborze. W przypadku gdy nie da się przyjąć jednolitego podejścia dla całego naboru, mogą być zastosowane różne podejścia. Jeśli wnioskodawca sam przygotowuje metodykę szacowania, IZ/IP powinna zapewnić, że metoda szacowania danych będzie opisana, a następnie zaakceptowana przez IZ/IP przed rozpoczęciem zbierania danych od uczestników.

- 6) Nie należy stosować wiarygodnych szacunków, gdy dane dotyczące poszczególnych osób są niezbędne do oceny kwalifikowalności uczestnika. Szczegółowe zasady i przykłady wykorzystania możliwych metodyk wiarygodnych szacunków znajdują się w załączniku 3.
- 7) Raportowanie wskazanych w tej sekcji wskaźników, niezależnie od tego czy są one szacowane czy zbierane na podstawie danych osobowych, odbywa się poprzez wskaźniki we wniosku o płatność. Wskaźniki te należy raportować w rozbiciu na płeć. Raportowanie powinno odbywać się w każdym wniosku o płatność.

Sekcja 3.3.6. Wskaźniki kluczowe rezultatu długoterminowego

- 1) LWK 2021 zawiera wskaźniki rezultatu długoterminowego, dla których źródłem są badania ewaluacyjne lub dane administracyjne – w zależności od decyzji IZ i dostępności danych. Za ich wyliczenie odpowiadają IZ, oprócz wskaźnika liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu programu¹⁵.
- 2) Próba, przy pomocy której szacowane są wartości wskaźników rezultatu długoterminowego, dla których źródłem są badania ewaluacyjne, powinna być reprezentatywna na poziomie danego celu szczegółowego, płci oraz tam, gdzie to zasadne kategorii regionów.
- 3) Tam, gdzie to zasadne, reprezentatywność próby można określić również na poziomie cech społeczno-ekonomicznych uczestników, wskazanych we wspólnych wskaźnikach produktu (status na rynku pracy, wiek, wykształcenie). Dobrą praktyką jest również zapewnienie reprezentatywności wskaźników produktu w wymiarze terytorialnym – na poziomie NUTS niższym niż poziom programu (o ile możliwe).

¹⁵ W zależności od możliwości wynikających z zapisów ustawy.

Podrozdział 3.4. Dane uczestników i podmiotów biorących udział w projektach

Sekcja 3.4.1. Jakość danych

- 1) IZ zapewnia wysoką jakość oraz rzetelność danych zgodnie z art. 69 ust. 4 rozporządzenia ogólnego. Kwestie związane z zapewnieniem jakości danych regulują także Wytoczne dotyczące warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2021-2027.
- 2) Eurostat (Urząd Statystyczny Komisji Europejskiej) określa jakość danych wykorzystywanych do celów statystycznych w odniesieniu do sześciu kryteriów: trafność, dokładność, terminowość i punktualność, dostępność, przejrzystość, porównywalność i spójność. W przypadku systemu monitorowania EFS+, trzy elementy są szczególnie istotne:
 - a) dokładność (dotyczy prawidłowego zapisu aktualnej sytuacji i zakłada, że systemy monitorowania powinny mieć zdolność do wstecznej korekty danych w przypadku błędnego zapisu);
 - b) porównywalność (odnosi się do porównania w czasie i między krajami);
 - c) spójność (odnosi się do adekwatności danych, do łączenia ich na różne sposoby).
- 3) Stosowanie obowiązujących definicji wspólnych wskaźników jest podstawowym warunkiem porównywalności wskaźników wspólnych w całej UE, a tym samym – gwarancją jakości danych.
- 4) Dla zapewnienia wysokiej jakości danych niezbędne jest określenie definicji stosowanych wskaźników specyficznych oraz ich rozpowszechnienie, łącznie z definicjami wskaźników z LWK 2021, wśród beneficjentów, jak również zapewnienie ich stosowania w praktyce. Definicje wskaźników z LWK 2021 i specyficznych (lub wskazanie odniesienia do dokumentów zawierających definicje wraz z informacją o obowiązku ich stosowania) zawrzeć należy w szczególności w regulaminie wyboru projektów, w tym w przypadku projektów wybieranych w postępowaniu niekonkurencyjnym.

- 5) Do wyliczania wskaźników wspólnych niezbędne są dane osobowe. W związku z tym, dane dotyczące pojedynczego uczestnika muszą być kompletne dla wszystkich zmiennych odnoszących się do danych osobowych (pkt 1.1 Załącznik I do rozporządzenia EFS+). Informacje na temat uczestnika, które są niekompletne, muszą być wyłączone z procesu agregacji danych do wskaźników¹⁶. Zasada ta nie dotyczy wskaźników wskazanych w sekcji 3.3.5 pkt 1 zbieranych przy pomocy wiarygodnych szacunków.
- 6) Dane uczestników projektów są podstawą do monitorowania wskaźników wspólnych. Do monitorowania tych wskaźników na poziomie programu, w szczególności w informacjach sprawozdawczych z wdrażania programu, nie wykorzystuje się co do zasady danych dotyczących wartości wskaźników zawartych we wnioskach o płatność. Wyjątek stanowią wskaźniki wspólne odnoszące się do podmiotów objętych wsparciem, których właściwy pomiar zapewnia dana IZ.
- 7) IZ zapewnia kompletność i spójność wewnętrzną danych dot. uczestników projektów.
- 8) Weryfikacja danych dot. uczestnika projektu powinna w szczególności obejmować następujące zależności:
 - a) dane osoby nadal uczestniczącej we wsparciu nie powinny mieć przypisanej daty zakończenia udziału w projekcie ani wartości dla wskaźników rezultatu dotyczących tej osoby,
 - b) należy zapewnić procedurę sprawdzania kompletności danych i ich uzupełnienia w przypadku przeoczenia (tak aby możliwe było ich agregowanie) oraz odpowiedniego oznaczenia w przypadku odmowy przez

¹⁶ Zgodnie z art. 12 ust. 3 rozporządzenia FST, w przypadku gdy w ramach projektu współfinansowanego z FST wspierane są działania, o których mowa w art. 8 ust 2 lit. k), l) lub m) ww. rozporządzenia, dane dotyczące wskaźników odnoszących się do uczestników są przekazywane tylko wówczas, gdy dostępne są wszystkie dane dotyczące danego uczestnika, wymagane zgodnie z załącznikiem III ww. rozporządzenia. Dane uczestnika, który otrzymuje wsparcie z projektu FST nie są przekazywane za pośrednictwem SM EFS.

uczestnika podania danych osobowych szczególnej kategorii, o której mowa w art. 9 RODO,

- c) w związku z faktem, że część wskaźników obejmuje różne wymiary tej samej cechy, konieczne jest zastosowanie testów logicznych sprawdzających spójność danych,
 - d) w przypadku odnotowania więcej niż jednej zmiany sytuacji uczestnika na rynku pracy w okresie monitorowania wskaźnika rezultatu bezpośredniego wykazywana jest ostatnia zmiana sytuacji uczestnika (np. w przypadku zmiany statusu na rynku pracy osoby uprzednio biernej zawodowo polegającej na poszukiwaniu pracy, a następnie podjęciu pracy, wykazywana jest wyłącznie zmiana związana z podjęciem pracy).
- 9) Dane przekazywane przez SFC2021 powinny przejść podstawowe testy sprawdzające ich integralność i poprawność. Możliwe jest agregowanie jedynie danych kompletnych (patrz pkt 5). Wskaźniki wspólne dotyczące osób monitorowane są w podziale na płeć, a więc wartość dla każdego tego typu wskaźnika równa jest sumie wartości tego wskaźnika dla kobiet i mężczyzn.
- 10) Zasady agregacji danych oraz testy walidujące ich jakość określono w dokumencie Programming period 2021-2027 Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy European Social Fund Plus (ESF+) Shared Management Strand) Common indicators toolbox Working document oraz instrukcjach obowiązujących dla CST2021.
- 11) Za jakość danych zawartych w CST2021 w zakresie wartości wskaźników kluczowych oraz informacji o uczestnikach projektów odpowiada IZ.

Sekcja 3.4.2. Przetwarzanie i agregowanie danych w CST2021

- 1) Rozporządzenie ogólne oraz rozporządzenie EFS+ stanowią podstawę prawną dla przetwarzania danych uczestników przez IZ. Przetwarzane w CST2021 dane osobowe uczestników projektów objęte są ochroną zgodnie z RODO, a także zgodnie z ustawą z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781). Dane osobowe są przetwarzane w oparciu o przesłanki określone w art. 6 ust 1 lit. c) RODO oraz art. 9 ust. 2 lit. g i art 10 RODO. Podstawą przetwarzania danych osobowych są: art. 4 rozporządzenia ogólnego,

art. 17 rozporządzenia EFS+ oraz art. 87 ustawy – dane osobowe są niezbędne dla realizacji programu.

- 2) Każdy podmiot obejmowany wsparciem i uczestnik projektu współfinansowanego z EFS+, zgodnie z definicją określoną w sekcji 3.3.1 oraz w zakresie wskazanym w niniejszych wytycznych, jest rejestrowany w CST2021, również w przypadku podjęcia przez IZ decyzji o wykorzystaniu LSI.
- 3) Dane dotyczące podmiotów obejmowanych wsparciem i uczestników wszystkich projektów realizowanych w ramach EFS+ są gromadzone i przechowywane w CST2021. System zapewnia możliwość monitorowania efektów projektów realizowanych w ramach EFS+ poprzez przetwarzanie danych osób oraz podmiotów bezpośrednio objętych wsparciem EFS+ zgodnie z zasadami określonymi przez Komisję Europejską oraz ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.
- 4) Dane uczestników i podmiotów obejmowanych wsparciem gromadzone w CST2021 są podstawą do obliczenia wskaźników produktu oraz rezultatu bezpośredniego, a w przypadku danych osobowych stanowią także źródło służące do oszacowania wskaźników rezultatu długoterminowego (źródło danych kontaktowych do przeprowadzenia badań ewaluacyjnych lub analizy danych administracyjnych). IZ zapewnia, że wartości wspólnych wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego są zgodne z wykazanymi w CST2021 danymi uczestników.
- 5) Informacje dotyczące wskaźników w postaci listy mierzalnych wskaźników projektu uzupełniane są w CST2021 poprzez przekazanie danych z SOWA EFS/LSI¹⁷ na etapie uzupełniania rozszerzonego zakresu danych dla projektu

¹⁷ SOWA EFS – generator wniosków o dofinansowanie dla programu krajowego FERS i wybranych programów regionalnych EFS+; LSI - inne generatory wniosków o dofinansowanie dla wybranych regionalnych programów EFS+

przez Użytkownika I¹⁸, na podstawie listy wskaźników określonych przez beneficjenta we wniosku o dofinansowanie projektu. Podczas rejestracji projektu przypisuje się do projektu wskaźniki produktu i rezultatu w postaci trzech zestawów wskaźników: obowiązkowych (wskaźniki kluczowe), dodatkowych (wskaźniki specyficzne dla programu) oraz własnych (wskaźniki specyficzne dla projektu).

- 6) Wskaźniki kluczowe wybierane są z listy zawierającej pozycje z LWK 2021 zawężonej do wskaźników przypisanych do celu szczegółowego powiązanego z poziomem wdrażania, w ramach którego realizowany jest dany projekt. W przypadku wskaźników specyficznych dla programu, wybierane są one z listy wskaźników specyficznych dla programu zawężonej do wskaźników przypisanych do poziomu wdrażania, w ramach którego realizowany jest projekt. Wskaźniki specyficzne dla projektu nie są zdefiniowane w słownikach CST2021 – niemniej, ich wprowadzenie jest możliwe na karcie projektu.
- 7) Postęp w realizacji wskaźników monitorowany jest w CST2021 na kolejnym etapie, tj. podczas weryfikacji i zatwierdzania wniosku o płatność w systemie. Postęp rzeczowy obejmuje wybrane w karcie projektu wskaźniki kluczowe, specyficzne dla programu i projektu i wskaźniki, do których dane zbierane są przy zastosowaniu wiarygodnych szacunków. Obejmuje on również dane uczestników projektu lub podmiotów obejmowanych wsparciem (jako wskaźniki wspólne). Wskaźniki produktu, które mogą zostać obliczone na podstawie danych uczestników/podmiotów, wyliczane są na poziomie projektu w SM EFS i na poziomie zagregowanym w SR2021, biorąc pod uwagę datę rozpoczęcia udziału w projekcie. Wskaźniki rezultatu wypełniane są co do zasady po zakończeniu udziału uczestnika/podmiotu w projekcie. Dane do wskaźników wspólnych oraz wybranych wskaźników kluczowych agregowane są na podstawie danych uczestników/podmiotów, biorąc pod uwagę datę rozpoczęcia oraz zakończenia udziału w projekcie. Wskaźniki specyficzne dla programu, wskaźniki

¹⁸ Użytkownik I – osoba mająca dostęp do co najmniej jednej z aplikacji wchodzących w skład CST2021, wyznaczona przez właściwą instytucję do wykonywania w jej imieniu czynności związanych z realizacją programu.

monitorowane przy użyciu wiarygodnych szacunków oraz wskaźniki specyficzne dla projektu nie są generowane na podstawie danych uczestników/podmiotów zawartych CST2021, ale dane uczestników/podmiotów powinny być podstawą do ich weryfikacji w zależności od zakresu informacji, których dotyczy wskaźnik (np. w przypadku specyficznych grup wieku, wykształcenia, łączenia kategorii danych z różnych wskaźników wspólnych).

- 8) Informacje dotyczące wszystkich uczestników i podmiotów, które przystąpiły do projektu od początku jego realizacji do ostatniego dnia okresu rozliczeniowego, są przekazywane łącznie z wnioskiem beneficjenta o płatność. Instytucja oceniająca wnioski o płatność weryfikuje prawidłowość i kompletność danych dotyczących uczestników projektów oraz wartości wskaźników wykazanych we wniosku biorąc pod uwagę zapisy wytycznych. Weryfikacja i potwierdzenie prawidłowości powyższych danych, tj. danych uczestników oraz wartości wskaźników, jest jednym z warunków zatwierdzenia wniosku beneficjenta o płatność.
- 9) Dane do wskaźników sprawozdawanych do KE przez SFC2021 są generowane przede wszystkim na podstawie danych podmiotów i uczestników gromadzonych w SM EFS oraz na podstawie wartości z wniosków o płatność CST2021 zagregowanych z wykorzystaniem aplikacji SR2021 oraz raportów zdefiniowanych przez IK UP. Dane dot. wskaźników przekazywane przez system SFC2021 dotyczą postępów w realizacji wskaźników osiągniętych do końca okresu sprawozdawczego.

Sekcja 3.4.3. Zakres danych dotyczących uczestników projektów

- 1) Dane o interwencji EFS+ gromadzone w CST2021 zawierają w szczególności: identyfikator projektu (numer projektu), identyfikator osoby (PESEL) lub podmiotu (NIP) pozwalający na zidentyfikowanie uczestnika oraz kontakt po zakończeniu wsparcia; datę rozpoczęcia i zakończenia udziału w projekcie; wartości dla wszystkich zmiennych potrzebnych do wskaźników wspólnych.
- 2) Zakres gromadzonych danych nt. uczestników obejmuje dane osobowe (m.in. imię, nazwisko, PESEL, płeć), dane teleadresowe, szczegóły wsparcia (m.in. status osoby na rynku pracy w chwili przystąpienia do projektu, data przystąpienia do projektu i zakończenia udziału, forma wsparcia) oraz status uczestnika

projektu po zakończeniu udziału w projekcie obejmujący efekty wsparcia monitorowane we wskaźnikach rezultatu¹⁹.

- 3) W systemie gromadzone są dane nt. podmiotów, na rzecz których udzielone zostało wsparcie w ramach EFS+ wraz z informacjami dotyczącymi wsparcia. Zakres danych podmiotu obejmuje informacje podstawowe (m.in. nazwa i NIP), dane teleadresowe oraz szczegóły wsparcia (m.in. liczba osób objętych wsparciem w ramach podmiotu, czy wsparciem zostali objęci pracownicy).
- 4) Szczegółowy zakres danych dotyczących uczestników projektów zawiera załącznik 1 do niniejszych wytycznych.

¹⁹ Z wyjątkiem celu szczegółowego I), w którym wskaźniki wspólne monitorowane są w ograniczonym zakresie opisanym w przypisie w sekcji 3.1.1 ust. 3 pkt 2 w związku z czym nie ma potrzeby zbierania wszystkich danych.

Załączniki

Załącznik 1 Zakres danych nt. uczestników projektów współfinansowanych z EFS+ oraz podmiotów obejmowanych wsparciem gromadzonych w CST2021.

Załącznik 2 Podstawowe informacje dotyczące uzyskiwania kwalifikacji w ramach projektów współfinansowanych z EFS+.

Załącznik 3 Metodyka stosowania wiarygodnych szacunków.

Załącznik 1 Zakres danych nt. uczestników projektów współfinansowanych z EFS+ oraz podmiotów obejmowanych wsparciem gromadzonych w CST2021

1) Uczestnicy:

- a) dane uczestnika (obywatelstwo, rodzaj uczestnika¹, nazwa instytucji², imię i nazwisko, PESEL, wiek w chwili przystąpienia do projektu, płeć, wykształcenie)
- b) dane teleadresowe (kraj, województwo, powiat, gmina, miejscowość, kod pocztowy, obszar zamieszkania wg stopnia urbanizacji DEGURBA, tel. kontaktowy, adres e-mail)
- c) szczegóły wsparcia (data rozpoczęcia i zakończenia udziału w projekcie, data rozpoczęcia udziału we wsparciu, status na rynku pracy w chwili przystąpienia do projektu, planowana data zakończenia edukacji w placówce edukacyjnej, w której skorzystano ze wsparcia, sytuacja po zakończeniu udziału w projekcie, zakończenie udziału osoby w projekcie zgodnie z zaplanowaną dla niej ścieżką uczestnictwa, rodzaj otrzymanego wsparcia, data założenia działalności gospodarczej)
- d) status uczestnika projektu (przynależność do mniejszości narodowej lub etnicznej, migrantów, obce pochodzenie, bezdomność i wykluczenie mieszkaniowe, niepełnosprawność)

2) Podmioty objęte wsparciem:

- a) dane podstawowe (nazwa instytucji, NIP, typ instytucji)
- b) dane teleadresowe (kraj, województwo, powiat, gmina, miejscowość, kod pocztowy, telefon kontaktowy, adres e-mail)
- c) szczegóły wsparcia (data rozpoczęcia i zakończenia udziału w projekcie, data rozpoczęcia udziału we wsparciu, fakt objęcia wsparciem pracowników instytucji, rodzaj przyznanego wsparcia)

1 Rodzaj uczestnika – dana określa, czy uczestnik bierze udział w projekcie z własnej inicjatywy, czy został do projektu skierowany przez pracodawcę.

2 Nazwa instytucji – dana podawana w sytuacji, kiedy do udziału w projekcie uczestnik skierowany został przez swojego pracodawcę. Jednocześnie wsparciem objęty jest podmiot delegujący do udziału uczestnika w projekcie.

Tabela 1 Wspólne wskaźniki produktu raportowane według celu szczegółowego, kategorii regionu i płci (załącznik I do rozporządzenia EFS+) określające zakres danych dotyczących uczestników projektów.

Kategoria danych	Nazwa wskaźnika	Właściwa populacja, dla której dane są zbierane
Status na rynku pracy	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	Wszyscy uczestnicy projektów w celach szczegółowych a)-k)
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	
	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	
	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie	
Wiek	Liczba osób w wieku poniżej 18 lat objętych wsparciem w programie	Wszyscy uczestnicy projektów w celach szczegółowych a)-l)
	Liczba osób w wieku 18-29 lat objętych wsparciem w programie	
	Liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem w programie	
Poziom wykształcenia	Liczba osób z wykształceniem co najwyżej średnim I stopnia (ISCED 0-2) objętych wsparciem w ramach programu	Wszyscy uczestnicy projektów w celach szczegółowych a)-k)

	Liczba osób z wykształceniem na poziomie średnim II stopnia (ISCED 3) lub na poziomie policealnym (ISCED 4) objętych wsparciem w ramach programu	
	Liczba osób z wykształceniem wyższym (ISCED 5-8) objętych wsparciem w ramach programu	
Inne cechy	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie ³	W zależności od wybranej metody zbierania danych (od wszystkich uczestników/na podstawie wiarygodnych szacunków) - dotyczy celów szczegółowych a)-I) - za wyjątkiem wskaźnika dot. Obszarów wiejskich, który nie dotyczy cs I).
	Liczba osób obcego pochodzenia objętych wsparciem w programie	
	Liczba osób z krajów trzecich objętych wsparciem w programie	
	Liczba osób należących do mniejszości, w tym społeczności marginalizowanych takich jak Romowie, objętych wsparciem w programie ⁴	
	Liczba osób w kryzysie bezdomności lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań, objętych wsparciem w programie	
Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich objętych wsparciem w programie ⁵		

³ Dane osobowe szczególnej kategorii, o której mowa w art. 9 rozporządzenia (UE) 2016/679

⁴ Dane osobowe szczególnej kategorii, o której mowa w art. 9 rozporządzenia (UE) 2016/679

⁵ Wskaźnik zbierany na podstawie danych nt. obszaru zamieszkania wg stopnia urbanizacji DEGURBA, nie będzie możliwe wykorzystanie wiarygodnych szacunków.

Tabela 2 Wspólne wskaźniki rezultatu bezpośredniego raportowane według celu szczegółowego, kategorii regionu i płci (załącznik I do rozporządzenia EFS+) określające zakres danych dotyczących uczestników projektów⁶.

Nazwa wskaźnika	Właściwa populacja
Liczba osób poszukujących pracy po opuszczeniu programu	Osoby biernie zawodowo objęte wsparciem w programie
Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu	Wszyscy uczestnicy, poza osobami kształcącymi lub szkolącymi się w momencie rozpoczęcia udziału we wsparciu
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	Wszyscy uczestnicy
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie – Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie

⁶ Zgodnie z Załącznikiem I do Rozporządzenia EFS+ celu szczegółowego I) nie dotyczą wspólne wskaźniki rezultatu.

Załącznik 2 Podstawowe informacje dotyczące uzyskiwania kwalifikacji w ramach projektów współfinansowanych z EFS+

Jednym ze wskaźników rezultatu bezpośredniego w programach współfinansowanych z EFS+ w perspektywie finansowej 2021-2027 jest liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. Jest to wskaźnik wspólny, który obowiązkowo monitorowany jest we wszystkich projektach EFS+.

Jest to również wskaźnik kluczowy w niektórych obszarach interwencji EFS+, np. w celu szczegółowym a, g, h, i, j (liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu), celu szczegółowym b (liczba pracowników instytucji rynku pracy, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu), celu szczegółowym d (liczba pracowników, którzy uzyskali kwalifikacje w wyniku uczestnictwa w usłudze rozwojowej), celu szczegółowym f (liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu, liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu programu; liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu), celu szczegółowym g (liczba osób, które uzyskały kwalifikacje cyfrowe po opuszczeniu programu). W przypadku takich projektów EFS+, wskaźnik ten jest wymagany do osiągnięcia i brak jego realizacji może powodować niekwalifikowalność wydatków z tytułu zastosowania reguły proporcjonalności. Istotne jest więc, aby beneficjenci i instytucje uczestniczące w systemie wdrażania EFS+ wiedzieli, jak należy interpretować wskaźnik dotyczący uzyskiwania kwalifikacji w projektach EFS+.

Niniejszy materiał został opracowany na potrzeby perspektywy finansowej 2014-2020 i po aktualizacji, ma zastosowanie również do perspektywy 2021-2027.

Przygotowano go na podstawie [Raportu Referencyjnego](#). *Odniesienie Polskiej Ramy Kwalifikacji na rzecz uczenia się przez całe życie do europejskiej ramy kwalifikacji* opracowanego przez Instytut Badań Edukacyjnych oraz ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji z dnia 22 grudnia 2015 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 226.), zwanej dalej „ustawą o ZSK”.

Materiał jest interpretacją Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (Ministerstwo) i jego rolą jest wyjaśnienie, w jaki sposób mierzyć wskaźniki EFS+ dotyczące uzyskiwania kwalifikacji. Opracowanie będzie obowiązywać do czasu wpisania do

Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji (ZRK) (tym samym – włączenia do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK)) odpowiedniej liczby kwalifikacji z przypisanym poziomem Polskiej Ramy Kwalifikacji¹ (PRK), w tym tzw. kwalifikacji z zakresu edukacji pozaformalnej. Ministerstwo prześle informację o terminie, do kiedy powyższe zasady będą miały charakter obowiązujący w kontekście realizacji projektów współfinansowanych z EFS+, a od kiedy za kwalifikacje będzie można uznać wyłącznie te określone w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji. ZSK obejmuje kwalifikacje pełne (które mogą być nadawane wyłącznie przez szkoły i uczelnie) oraz kwalifikacje częściowe. Kwalifikacje pełne oraz kwalifikacje w zawodach (częściowe) są włączone do ZSK z mocy ustawy. Pozostałe kwalifikacje częściowe (np. kwalifikacje nadawane po ukończeniu studiów podyplomowych, kwalifikacje uregulowane, inne kwalifikacje z zakresu edukacji pozaformalnej) są włączane do ZSK na wniosek zainteresowanego podmiotu.

W związku z szerszym rozumieniem pojęcia „kwalifikacje” przez Komisję Europejską², niż pojęcie używane na gruncie polskim, **do wskaźnika wliczane są również osoby, które w wyniku realizacji projektu nabyły kompetencje** - pod warunkiem spełnienia wymogów, o których mowa w punkcie 4 poniżej. Niemniej, w celu uproszczenia nazwy wskaźnika i zastosowania terminologii określonej przez KE dla wskaźników wspólnych, w nazwie wskaźnika wykorzystuje się tylko pojęcie ‘kwalifikacji’.

1) Pojęcie kwalifikacji

Kwalifikacja to określony zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w drodze edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi

¹ Polska Rama Kwalifikacji – opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom europejskich ram kwalifikacji. Kwalifikacje, które zostaną wpisane do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji, będą miały przypisany odpowiedni poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji.

² Zgodnie z roboczym dokumentem Komisji Europejskiej *Programming period 2021-2027. Common indicators toolbox* (wersja z października 2021 r.), kwalifikacje należy rozumieć jako formalny wynik oceny i walidacji, który uzyskuje się w sytuacji, kiedy właściwy podmiot uznaje, że dana osoba osiągnęła efekty uczenia się spełniające określone standardy.

dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w walidacji oraz formalnie potwierdzone przez instytucję uprawnioną do certyfikowania.

Zgodność z ustalonymi wymaganiami oznacza, że wymagania dotyczące efektów uczenia się (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), składających się na daną kwalifikację opisane są w języku efektów uczenia się. Ponadto, dla kwalifikacji powinny być również określone wymagania dotyczące walidacji, a proces nadawania kwalifikacji (walidacji i certyfikowania) powinien być objęty zasadami zapewniania jakości.

Opisanie kwalifikacji za pomocą **efektów uczenia się** jest ważne z kilku powodów. Po pierwsze, pozwala w przejrzysty sposób przedstawić wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osób posiadających kwalifikację. Stanowi więc cenne źródło informacji dla osób planujących swoją ścieżkę rozwoju osobistego i zawodowego oraz dla pracodawców. Po drugie, podejście oparte na efektach uczenia się w centrum uwagi stawia osiągnięcia osób uczących się. Dzięki temu każda osoba – niezależnie od miejsca uczenia się i czasu poświęconego na uczenie się – może formalnie potwierdzić swoją wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne oraz przygotowanie do podejmowania określonych zadań. Po trzecie, rozwiązanie to umożliwia odniesienie kwalifikacji do jednego z ośmiu poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji, a za jej pośrednictwem do Europejskiej Ramy Kwalifikacji. Ułatwia w ten sposób porównywanie ze sobą kwalifikacji funkcjonujących na krajowym i międzynarodowym rynku pracy.

Efekty uczenia się dla danej kwalifikacji powinny zostać opisane w sposób zrozumiały dla osób rozpoczynających uczenie się lub chcących potwierdzić posiadaną wiedzę i umiejętności, powinny być konkretne i jednoznaczne oraz możliwe do osiągnięcia. Ponadto, muszą być mierzalne i możliwe do zaobserwowania oraz do zweryfikowania. Podczas formułowania wyrażeń opisujących efekty uczenia się, pomocne jest korzystanie z czasowników opisujących czynności, działania, które potrafi wykonać osoba posiadająca daną kwalifikację.

Tabela 1 Przykłady efektów uczenia się z kwalifikacji pełnych nadawanych przez szkoły wyższe

Kwalifikacja	Źródło informacji nt. kwalifikacji i efektów uczenia się	Wybrane efekty uczenia się dla danej kwalifikacji Osoba ucząca się:
Lekarz weterynarii	Program kształcenia na studiach jednolitych magisterskich na kierunku Weterynaria	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zasady żywienia zwierząt, układu i analizuje dawki pokarmowe – opisuje i wyjaśnia procesy metaboliczne na poziomie molekularnym, komórkowym – wykonuje badania przed- i poubojowe oraz ocenia jakość produktów pochodzenia zwierzęcego
Magister farmacji	Program kształcenia na studiach jednolitych magisterskich na kierunku Farmacja	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wpływ środków dezynfekujących i antyseptycznych na drobnoustroje – wykorzystuje techniki biologii molekularnej w diagnostyce mikrobiologicznej

Tabela 2 Przykładowe zestawy efektów uczenia się i kryteria ich weryfikacji, pochodzące z opisów kwalifikacji rynkowych (częstkowych) włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji

Kwalifikacja	Źródło informacji nt. kwalifikacji i efektów uczenia się	Wybrane efekty uczenia się dla wybranego zestawu danej kwalifikacji	Wybrane kryteria weryfikacji przypisane danym efektom uczenia się
Pilotowanie imprez	Obwieszczenie Ministra Sportu i	Realizuje program	- prezentuje informacje organizacyjne i

<p>turystycznyc h</p>	<p>Turystyki z dnia 17 maja 2018 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Pilotowanie impresz turystycznych” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji</p>	<p>imprezy turystycznej</p>	<p>krajoznawcze adekwatne do programu i planu imprezy turystycznej zgodnie ze sztuką prezentacji i wystąpień publicznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzi trasę imprezy turystycznej, stosując techniki pracy dostosowane do uczestników oraz warunków otoczenia; - korzysta z materiałów kartograficznych, urządzeń do nawigacji i systemów nagłośnienia; - komunikuje się z dostawcami usług świadczonych dla organizatora imprezy (np. kierowcami, lokalnymi przewodnikami, pracownikami obiektów noclegowych); - przekazuje dokumenty zgodnie z procedurami organizatora imprezy turystycznej.
---------------------------	--	---------------------------------	--

<p>Praca z dzieckiem metodą Marii Montessori</p>	<p>Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 października 2018 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Praca z dzieckiem metodą Marii Montessori” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji</p>	<p>Charakteryzuje zasady pracy własnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zasady pracy własnej (w tym zasada swobodnego wyboru pomocy, czasu i miejsca pracy, zasada pracy w ciszy, zasada porządku, zasada możliwości współpracy, zasada transferu); - wyjaśnia znaczenie przyjętych zasad w kontekście założeń metody Marii Montessori; - podaje przykłady wprowadzania i realizowania zasad w czasie pracy własnej na podstawie przeprowadzonej obserwacji pracy jednego dziecka, pracy nauczyciela, dynamiki pracy grupy, pracy grupy dzieci z materiałem; - podaje praktyczne rozwiązania wykorzystania i wprowadzania założeń pedagogiki Marii Montessori.
--	--	--	--

		<p>Charakteryzuje zasady "przygotowanego o otoczenia"</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia i objaśnia aspekty przygotowanego otoczenia (aspekt: osobowy, przedmiotowy, strukturalno-dynamiczny); - na podstawie przeprowadzonej obserwacji podaje przykłady organizacji przestrzeni uwzględniające aspekt osobowy i aspekt przedmiotowy w odniesieniu do koncepcji Montessori; - podaje przykład transferu przygotowanego otoczenia na świat zewnętrzny.
<p>Serwis napojów mieszanych i alkoholi</p>	<p>Obwieszczenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Serwis napojów mieszanych i alkoholi” do Zintegrowanego</p>	<p>Przygotowuje drobne przekąski</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje przykładową zimną przekąskę z dbałością o estetykę serwowania, np. tartinki, koreczki, roladki; - serwuje wybrane przekąski w barze.

	Systemu Kwalifikacji		
Montaż i konserwacja autonomicznych czujek: tlenku węgla, dymu, ciepła i gazu	Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 maja 2019 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowych dotyczących projektowania, montażu i konserwacji zabezpieczeń przeciwpożarowych oraz montażu i konserwacji autonomicznych czujek: tlenku węgla, dymu, ciepła i gazu do	Montuje i konserwuje autonomiczną czujkę tlenku węgla	<ul style="list-style-type: none"> - sprawdza prawidłowość zamówienia w czasie wizji lokalnej pod względem występujących źródeł zagrożeń; - ustala lokalizację montażu czujek; - przygotowuje czujkę do pracy, w tym przeprowadza test czujki; - montuje czujkę; - instruuje użytkownika o postępowaniu w sytuacji alarmu wywołanego przez czujkę: otwarcie drzwi i okien, ewakuacja, wezwanie pomocy, wezwanie serwisu do urządzenia będącego przyczyną alarmu;

	Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji		<ul style="list-style-type: none"> - opisuje możliwe zakłócenia pracy czujki; - instruuje użytkownika o zasadach prawidłowej eksploatacji, w tym sprawdzenia gotowości i konserwacji czujki; - omawia czynności niezbędne dla prawidłowej konserwacji czujki.
Prowadzenie procesu szkolenia zaawansowanego w tenisie stołowym	Obwieszczenie Ministra Sportu z dnia 6 marca 2020 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Prowadzenie procesu szkolenia zaawansowanego w tenisie stołowym” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji	Wspiera rozwój zawodowy kadry szkoleniowej w ośrodkach szkolenia w zakresie tenisa stołowego	<ul style="list-style-type: none"> - planuje szkolenia zawodowe oraz kreuje zakres tematyczny szkoleń - aranżuje i organizuje proces doskonalenia kadry trenerskiej - prowadzi wykłady, prezentacje i zajęcia praktyczne ze szkoleniowcami i trenerami - prowadzi warsztaty i treningi pokazowe.

Walidacja to sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji. Walidacja poprzedza certyfikowanie. Walidacja powinna być prowadzona w sposób trafny (weryfikowane są te efekty uczenia się, które zostały określone dla danej kwalifikacji) i rzetelny (wynik weryfikacji jest niezależny od miejsca, czasu, metod oraz osób

przeprowadzających walidację). Walidację wieńczy podjęcie i wydanie decyzji, jakie efekty uczenia się zostały potwierdzone w jej trakcie, jakie zaś nie.

Certyfikowanie to proces, w wyniku którego osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, po uzyskaniu pozytywnego wyniku walidacji, otrzymuje od uprawnionego podmiotu certyfikującego dokument potwierdzający nadanie określonej kwalifikacji. Certyfikowanie następuje po walidacji, w wyniku wydania pozytywnej decyzji stwierdzającej, że wszystkie efekty uczenia się wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. W przypadku niektórych kwalifikacji walidacja i certyfikowanie są prowadzone przez różne podmioty (np. egzamin na prawo jazdy przeprowadza Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego, natomiast dokument, tj. prawo jazdy, wydaje starosta powiatu). Certyfikaty i inne dokumenty potwierdzające uzyskanie kwalifikacji powinny być **rozpoznawalne** i **uznawane** w danym sektorze lub branży.

Z uwagi na trwające prace nad rozwojem Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, nie jest możliwe wskazanie pełnej listy instytucji certyfikujących oraz samych kwalifikacji.

2) Możliwości uzyskiwania kwalifikacji

Poza kwalifikacjami pełnymi i częściowymi włączonymi do ZSK za kwalifikacje należy uznać te, które są nadawane w systemie oświaty i szkolnictwa wyższego oraz te nadawane przez organy władz publicznych i samorządowych, (np. Urząd Dozoru Technicznego) - opisane poniżej. Natomiast, w zakresie pozostałych kwalifikacji, każda instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie (IP, IZ) decyduje o uznaniu danego dokumentu za potwierdzający uzyskanie kwalifikacji na podstawie przesłanek opisanych w pkt. 1 (tj. opisu w języku efektów uczenia się walidacji, certyfikowania oraz rozpoznawalności i uznawalności w danej branży). Właściwa instytucja powinna dokonać weryfikacji uznania kwalifikacji na etapie uzgodnionym z Beneficjentem. Sposób i etap dokonywania uzgodnień w zakresie uznania kwalifikacji powinien być określony przez właściwą instytucję w regulaminie wyboru projektów lub w umowie o dofinansowanie. Jeżeli wniosek o dofinansowanie nie precyzuje tematyki szkoleń (jest ona ustalana w trakcie realizacji projektu np. na podstawie indywidualnych planów działania), wówczas Beneficjent powinien zostać zobowiązany do dostarczenia właściwej instytucji (będącej stroną umowy) informacji stanowiących podstawę do potwierdzenia uznania kwalifikacji, co do zasady przed rozpoczęciem szkolenia. Instytucja będąca stroną umowy powinna zobowiązać Beneficjenta

projektu do dostarczenia informacji o podstawie prawnej lub innych uregulowaniach, które stanowią podstawę do przeprowadzenia procedury certyfikowania oraz uzasadnienie dla rozpoznawalności certyfikatu w danym sektorze lub branży, w zakresie której wydane zostaną certyfikaty (tj. czy certyfikat otrzymał pozytywne rekomendacje od co najmniej 5 pracodawców danej branży/ sektorów lub związku branżowego, zrzeszającego pracodawców danej branży/sektorów).

a) Kwalifikacje pełne i częściowe nadawane w systemie oświaty i szkolnictwa wyższego

Podstawą prawną regulującą uzyskiwanie tych kwalifikacji są:

- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r. poz. 1082 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021 r. poz. 1915, z 2022 r. poz. 583, 1116),
- ustawa z dnia 28 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 316 z późn. zm),
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 991 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu zawodowego oraz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz.U. z 2019 r. poz. 1707 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie warunków, jakie musi spełnić osoba ubiegająca się o uzyskanie

dyplomu zawodowego albo dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe (Dz. U. poz. 1731, z późn. zm.);

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz. U. poz. 652).

Kwalifikacje w zawodzie

Uczniowie lub absolwenci branżowej szkoły I stopnia w tym osoby, które ukończyły naukę zawodu u rzemieślnika, technikum, branżowej szkoły II stopnia i szkoły policealnej przystępują do egzaminu zawodowego. Do tego samego egzaminu przystąpić mogą również osoby, które ukończyły kwalifikacyjny kurs zawodowy. Egzaminy zawodowe prowadzą Okręgowe Komisje Egzaminacyjne (OKE).

Kwalifikacyjny kurs zawodowy to jedna z pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego i jest realizowany według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego, w zakresie jednej z kwalifikacji wyodrębnionych w danym zawodzie. Wymogi dotyczące organizacji kwalifikacyjnych kursów zawodowych reguluje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych.

b) Kwalifikacje i uprawnienia zawodowe nadawane poza systemami oświaty i szkolnictwa wyższego przez organy władz publicznych i samorządów zawodowych

Do tej grupy należą kwalifikacje i uprawnienia zawodowe nadawane przez ministrów, szefów urzędów centralnych, instytutów badawczo-rozwojowych (m.in: Urząd Dozoru Technicznego, Transportowy Dozór Techniczny, Instytut Spawalnictwa, Urząd Regulacji Energetyki, Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego) i innych podmiotów (np. izby rzemieślnicze, samorządy zawodowe).

Podstawą prawną regulującą uzyskiwanie kwalifikacji lub uprawnień zawodowych są ustawy lub rozporządzenia, które regulują uzyskiwanie kwalifikacji zgodnie ze wspomnianymi wcześniej przesłankami (walidacja, certyfikacja).

Przygotowanie zawodowe dorosłych

Przykładem procesu prowadzącego do uzyskania kwalifikacji jest przygotowanie zawodowe dorosłych realizowane przez instytucje rynku pracy. Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, przygotowanie zawodowe dorosłych stanowi formę praktycznej nauki zawodu dorosłych lub przyuczenia do pracy dorosłych, realizowaną bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Ten instrument aktywizacji musi być realizowany zgodnie z programem przygotowania zawodowego obejmującym nabywanie umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej oraz zakończyć się egzaminem zawodowym, egzaminem czeladniczym, mistrzowskim lub egzaminem sprawdzającym.

c) Kwalifikacje rynkowe włączone do ZSK

Kwalifikacje rynkowe włączone do ZSK to kwalifikacje nieuregulowane przepisami prawa innymi niż ustawa o ZSK, których nadawanie odbywa się na zasadzie swobody działalności gospodarczej. Do 30 września 2021 r. do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji włączonych zostało 147 takich kwalifikacji (w tym 23 pochodzące z obszaru rzemiosła (tzw. kwalifikacje rynkowe rzemieślnicze, funkcjonujące), 47 kwalifikacji rynkowych o statusie włączone oraz 77 o statusie funkcjonujące, czyli mające zapewnioną co najmniej jedną instytucję certyfikującą oraz zewnętrzny system zapewniania jakości³. Tym, co wyróżnia kwalifikacje włączone do ZSK, jest przypisany do nich poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji, który umożliwia porównywanie ich z kwalifikacjami uzyskiwanymi w innych krajach poprzez odniesienie do Europejskiej Ramy Kwalifikacji.

d) Kwalifikacje niewłączone do ZSK

Poza kwalifikacjami wymienionymi powyżej, można wskazać przykłady innych kwalifikacji, które mają znaczenie w określonych środowiskach działalności społecznej lub zawodowej oraz mają stworzony własny system walidacji i certyfikowania. Ponadto, pomimo braku regulacji ze strony państwa polskiego, kwalifikacjami są również certyfikaty, dla których wypracowano już system walidacji i certyfikowania efektów uczenia się na poziomie międzynarodowym.

Do takich kwalifikacji należą m.in.:

³ Pełną listę kwalifikacji funkcjonujących w ramach ZSK można znaleźć na stronie: kwalifikacje.gov.pl.

➤ **Kwalifikacje sektora finansowego:**

- Dyplomowany Pracownik Bankowy (Związek Banków Polskich, w ramach Systemu Standardów Kwalifikacyjnych w Bankowości Polskiej);
- Specjalista ds. rachunkowości (Stowarzyszenie Księgowych w Polsce);
- Certyfikat z zakresu zarządzania ryzykiem (Warszawski Instytut Bankowy);
- Certyfikat Dealera WIB/ACI Polska (Warszawski Instytut Bankowy);
- Certyfikat z zakresu controllingu bankowego (Warszawski Instytut Bankowy);
- Certyfikowany Konsultant Finansowy (Związek Banków Polskich, w ramach Systemu Standardów Kwalifikacyjnych w Bankowości Polskiej);
- certyfikaty z zakresu doradztwa finansowego, oparte na standardzie EFPA (European Financial Planning Association);
- Certyfikat ogólnobankowy ECB EFCB (EBTN/SSKBP) (Warszawski Instytut Bankowości jako instytucja akredytowana przez European Banking and Financial Services Training Association).

➤ **Kwalifikacje komputerowe/informatyczne:**

- Certyfikaty kwalifikacji komputerowych;
- Certyfikat EPP e-Urzędnik;
- Europejski Certyfikat Zawodu Informatyka na poziomie bazowym (EUCIP CORE);
- Oracle Certyfikat Java;
- Certyfikaty Microsoft.

➤ **Kwalifikacje językowe:**

- Certyfikaty potwierdzające znajomość języków obcych wg klasyfikacji „Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment” - „Europejski System Opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie”.

➤ **Kwalifikacje zarządzania projektami:**

- np.: Prince2 Foundation, PRINCE2 Practitioner, PMI, PMP, PMBOK.

Wykazane powyżej certyfikaty i kwalifikacje stanowią jedynie przykłady i nie należy ich traktować jako zamkniętej listy.

3) Instytucje certyfikujące

Przez **instytucję certyfikującą** należy rozumieć podmiot, który uzyskał uprawnienia do certyfikowania, spełniając wymogi określone w ustawie o ZSK z dnia 22 grudnia 2015 r., a w okresie przejściowym także podmiot, który spełnia podstawowe wymogi określone w ustawie o ZSK. Instytucjami certyfikującymi mogą być np.: uczelnie, szkoły, okręgowe komisje egzaminacyjne, instytucje szkoleniowe, stowarzyszenia zawodowe, organy administracji publicznej.

Instytucje certyfikujące mogą samodzielnie przeprowadzać walidację (w takiej sytuacji procesy walidacji i certyfikacji muszą być odpowiednio rozdzielone). Zgodnie z art. 47 ust. 2 ustawy o ZSK, instytucje certyfikujące mogą przekazywać proces walidacji do **instytucji walidujących**, np. centrów egzaminacyjnych, instytucji szkoleniowych posiadających stosowne akredytacje, szkół. W przypadku upoważnienia instytucji walidującej do przeprowadzenia walidacji, odpowiedzialność za prawidłowo przeprowadzany proces spoczywa na instytucji certyfikującej (Art. 47 ust. 3 ustawy o ZSK).

Aby zapewnić jakość walidacji i certyfikowania, instytucje certyfikujące muszą zapewnić rozdzielenie procesów kształcenia i szkolenia od walidacji (Art.63 ust. 3 pkt 1 ustawy o ZSK).

Tabela 3 Przykłady instytucji pełniących rolę instytucji certyfikujących dla różnych kwalifikacji.

Nazwa kwalifikacji/uprawnień zawodowych	INSTYTUCJA CERTYFIKUJĄCA
Kwalifikacje ze szkolnictwa branżowego	Okręgowe Komisje Egzaminacyjne
Kwalifikacje rzemieślnicze	Izby rzemieślnicze (Egzaminy przeprowadzają komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych)

ECDL	Polskie Towarzystwo Informatyczne (Egzaminy przeprowadzają Centra Egzaminacyjne akredytowane przez PTI)
Pilotowanie imprez turystycznych	Kadry Turystyki Sp. z o.o.
Certyfikat umiejętności komputerowych - poziom podstawowy	Polskie Towarzystwo Informatyczne Dariusz Zaremba Centrum Kształcenia Ustawicznego PROFESJA w Krotoszynie Fundacja VCC ITpass sp. z o.o. Fundacja Europa House ICVC CERTYFIKACJA sp. z o.o.
Serwis napojów mieszanych i alkoholi	Centrum Szkolenia Barmanów Jerzy Czapla Fundacja VCC Fundacja Wiedza Umiejętność Rozwój
Zarządzanie procesami placowymi	Stowarzyszenie Księgowych w Polsce
Prowadzenie mediacji sądowych i pozasądowych w sprawach rodzinnych	Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych Polskie Centrum Mediacji
Prowadzenie terapii środowiskowej dzieci i młodzieży	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie Centrum CBT EDU Sp. z o.o. Grażyna Strączek Krakowski Instytut Rozwoju Edukacji Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Uniwersytecki w Krakowie
Licencje lotnicze	Urząd Lotnictwa Cywilnego

Kwalifikacje w sektorze bankowym i finansowym	Warszawski Instytut Bankowości
Uprawnienia budowlane	Okręgowa Komisja Kwalifikacyjna Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa
Uprawnienia budowlane w telekomunikacji	Stowarzyszenie Budowniczych Telekomunikacji
Specjalizacje lekarskie	Centrum Egzaminów Medycznych
Dyplomowany księgowy	Stowarzyszenie Księgowych w Polsce (Egzaminy przeprowadzają Oddziały Okręgowe Stowarzyszenia Księgowych w Polsce)
Trener Organizacji Pozarządowych	Stowarzyszenie Trenerów Organizacji Pozarządowych
Prawo jazdy (wszystkie kategorie)	Starosta powiatu/Prezydent miasta (Egzaminy przeprowadza Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego)
Obsługa i konserwacja urządzeń technicznych	Urząd Dozoru Technicznego Transportowy Dozór Techniczny
Instalator mikro- i małych instalacji OZE	Urząd Dozoru Technicznego
Eksploatacja urządzeń, instalacji i sieci energetycznych	Urząd Regulacji Energetyki
Spawacz	Instytut Spawalnictwa Urząd Dozoru Technicznego, Polski Rejestr Statków

Rzecznik patentowy	Samorząd Rzeczników Patentowych
Adwokat	Samorząd Adwokacki
Marynarz	Urząd Morski
Inspektor dozoru jądrowego	Państwowa Agencja Atomistyki
Biegły rewident	Krajowa Izba Biegłych Rewidentów
Logistyk	Krajowa Organizacja Certyfikująca Europejskiego Towarzystwa Logistycznego (Egzaminy przeprowadza Instytut Logistyki i Magazynowania)
Operator wózka widłowego	Urząd Dozoru Technicznego lub Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego
Agent ubezpieczeń	Komisja Nadzoru Finansowego (Egzaminy przeprowadza Zakład Ubezpieczeń)
Uprawnienie tankowania gazu LPG na stacjach paliw	Transportowy Dozór Techniczny
Tłumacz przysięgły	Minister Sprawiedliwości (Egzaminy przeprowadza Państwowa Komisja Egzaminacyjna)
Operator żurawi wieżowych	Urząd Dozoru Technicznego
Operator urządzeń transportu bliskiego – podesty ruchome przejezdne	Urząd Dozoru Technicznego
Uprawnienie do wykonywania zawodu Siostry PCK	Polski Czerwony Krzyż

Elektryk	Urząd Regulacji Energetyki
Palacz kotłów CO	Urząd Regulacji Energetyki

Wykazane powyżej instytucje certyfikujące i kwalifikacje stanowią jedynie przykłady i nie należy ich traktować jako zamkniętej listy.

Informacje nt. instytucji certyfikujących osoby, akredytowanych przez Polskie Centrum Akredytacji, można znaleźć na stronie internetowej www.pca.gov.pl (zakładka: akredytowane podmioty/jednostki certyfikujące osoby). Wykaz akredytowanych jednostek certyfikujących znajduje się również na stronie Rady Głównej Instytutów Badawczych (zakładka: Laboratoria Akredytowane/Wykaz akredytowanych jednostek certyfikujących).

Wykaz instytucji posiadających uprawnienia do certyfikowania kwalifikacji rynkowych nadane przez ministra właściwego dla danej kwalifikacji, zgodnie z ustawą o ZSK, można znaleźć na stronie Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji: kwalifikacje.gov.pl.

4) Pojęcie kompetencji i możliwość uzyskiwania kompetencji

W przypadku gdy forma wsparcia w odniesieniu do konkretnej osoby nie uwzględnia procesu certyfikacji (opisanego powyżej) taka osoba nabywa kompetencje.

Kompetencja to wyodrębniony zestaw efektów uczenia się / kształcenia, które zostały sprawdzone w procesie walidacji w sposób zgodny z wymaganiami ustalonymi dla danej kompetencji, odnoszącymi się w szczególności do składających się na nią efektów uczenia się.

Potwierdzenie nabycia kompetencji powinno uwzględniać następujące etapy:

- ETAP I – Zakres – zdefiniowanie w ramach wniosku o dofinansowanie (w przypadku projektów) lub karty usługi (w przypadku Podmiotowego Systemu Finansowania) grupy docelowej do objęcia wsparciem oraz wybranie zakresu tematycznego wsparcia, który będzie poddany ocenie,
- ETAP II – Wzorzec – określony przed rozpoczęciem form wsparcia i zrealizowany w projekcie/usłudze rozwojowej standard wymagań, tj. efektów uczenia się, które osiągną uczestnicy w wyniku przeprowadzonych działań (wraz z informacjami o kryteriach i metodach weryfikacji tych efektów). Sposób (miejsce) definiowania informacji wymaganych w etapie II powinien zostać

określony przez instytucję organizującą konkurs/ przeprowadzającą nabór projektów (w przypadku projektów)⁴,

- ETAP III – Ocena – przeprowadzenie weryfikacji na podstawie kryteriów opisanych we wzorcu (etap II) po zakończeniu wsparcia udzielanego danej osobie, przy zachowaniu rozdzielności funkcji pomiędzy procesem kształcenia i walidacji⁵ (np. walidacja jest prowadzona przez zewnętrzny podmiot w stosunku do instytucji szkoleniowej lub w jednej instytucji szkoleniowej proces walidacji jest prowadzony przez inną osobę aniżeli proces kształcenia),
- ETAP IV – Porównanie – porównanie uzyskanych wyników etapu III (ocena) z przyjętymi wymaganiami (określonymi na etapie II efektami uczenia się) po zakończeniu wsparcia udzielanego danej osobie. Nabycie kompetencji potwierdzone jest uzyskaniem dokumentu zawierającego wyszczególnione efekty uczenia się odnoszące się do nabytej kompetencji.

Lista sprawdzająca do weryfikacji, czy dany dokument można uznać za potwierdzający kwalifikację (niewłączoną do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji)/kompetencję na potrzeby mierzenia wskaźników monitorowania EFS+ dot. uzyskiwania kwalifikacji

Pytanie	TAK	NIE
I. Kwalifikacje uznawane na rynku		
1. Czy wydany dokument jest potwierdzeniem uzyskania kwalifikacji w zawodzie?		

⁴ W przypadku Podmiotowych Systemów Finansowania, opis wymagany na etapie II powinien być uwzględniony w karcie usługi w Bazie Usług Rozwojowych. Opis powinien być przygotowany zgodnie z wymaganiami zdefiniowanymi w przypisie 5.

⁵ W przypadku uczniów uczestniczących w zajęciach dodatkowych walidacja może być przeprowadzona przez nauczyciela/osobę prowadzącą zajęcia.

2. Czy dokument został wydany przez organy władz publicznych lub samorządów zawodowych na podstawie ustawy lub rozporządzenia?		
3. Czy dokument potwierdza uprawnienia do wykonywania zawodu na danym stanowisku (tzw. uprawnienia stanowiskowe) i jest wydawany po przeprowadzeniu walidacji?		
4. Czy dokument potwierdzający uzyskanie kwalifikacji jest rozpoznawalny i uznawalny w danej branży/sektorze (czy certyfikat otrzymał pozytywne rekomendacje od co najmniej 5 pracodawców danej branży/ sektorów lub związku branżowego, zrzeszającego pracodawców danej branży/sektorów)?		
5. Czy dokument jest certyfikatem, dla którego wypracowano system walidacji i certyfikowania efektów uczenia się na poziomie międzynarodowym?		
<p>Jeżeli <u>co najmniej jedna</u> z odpowiedzi jest <u>twierdząca</u>, <u>dany dokument można uznać za potwierdzający uzyskanie kwalifikacji.</u></p> <p>Jeżeli na żadne z powyższych pytań nie udzielono odpowiedzi twierdzącej, należy przejść do pkt II.</p>		
<p align="center">II. Warunki umożliwiające uznanie danego dokumentu za potwierdzający uzyskanie kompetencji</p>		
1. Czy dokument potwierdzający uzyskanie kompetencji zawiera opis efektów uczenia się ⁶ ?		

⁶ Każdy z efektów uczenia się powinien zostać krótko opisany i doprecyzowany przez kryteria weryfikacji. Każdy efekt uczenia się ma zwykle kilka kryteriów weryfikacji. Kryteria weryfikacji to działania, które powinna wykonać osoba w trakcie weryfikacji, aby udowodnić, że ma wymagane efekty uczenia się. Kryteria opisują dokładnie to, co potwierdza dokument. Poszczególne efekty uczenia się powinny być:

2. Czy dokument potwierdza, że walidacja została przeprowadzona w oparciu o zdefiniowane w efektach uczenia się kryteria ich weryfikacji?		
3. Czy dokument potwierdza zastosowanie rozwiązań zapewniających rozdzielenie procesów kształcenia i szkolenia od walidacji? ⁷		
•		
<p>Jeżeli na <u>każde</u> z powyższych pytań z części II listy odpowiedź jest <u>twierdząca</u>, dany dokument można uznać za potwierdzający uzyskanie kompetencji.</p>		

-
- jednoznaczne – niebudzące wątpliwości, pozwalające na zaplanowanie i przeprowadzenie walidacji, których wyniki będą porównywalne;
 - realne – możliwe do osiągnięcia przez osoby, dla których dana kompetencja jest przewidziana;
 - możliwe do zweryfikowania podczas walidacji;
 - zrozumiałe dla osób potencjalnie zainteresowanych kompetencją.

Podczas opisywania poszczególnych efektów uczenia się, korzystne jest stosowanie czasowników operacyjnych (np. rozróżnia, uzasadnia, montuje).

Przykłady opisów efektów uczenia się (ich zakresu i poziomu szczegółowości) można znaleźć w ZRK w odniesieniu do kwalifikacji rynkowych.

⁷ W przypadku uczniów uczestniczących w zajęciach dodatkowych walidacja może być przeprowadzona przez nauczyciela/osobę prowadzącą zajęcia.

Załącznik 3 Wiarygodne szacunki w monitorowaniu wskaźników wspólnych EFS+

Spis treści

Dla kogo jest ten dokument?	2
Czego dotyczy ten materiał?	2
Po co wprowadzono możliwość wykorzystania wiarygodnych szacunków?	3
Jakie są ogólne zasady dotyczące wiarygodnych szacunków?	3
Jaka jest rola Instytucji Zarządzającej Programem w przygotowaniu metodyki wiarygodnych szacunków?	5
Jakie są możliwe sposoby pozyskania danych do wiarygodnych szacunków?	6
Wskaźniki zastępcze/przybliżone (ang. proxy)	6
Próbkowanie	7
Hipoteza oparta na doświadczeniu i rzetelnej wiedzy	9
Jak powinien wyglądać proces wiarygodnego szacowania danych?	9

Dla kogo jest ten dokument?

Dokument nt. wiarygodnych szacunków jest materiałem pomocniczym dla instytucji zarządzających programami, w których gestii leży podjęcie decyzji o zastosowaniu wiarygodnych szacunków, a następnie przełożenie zaprezentowanych w nim zasad w odniesieniu do poszczególnych naborów.

Czego dotyczy ten materiał?

W **Załączniku I do Rozporządzenia EFS+¹** znajdziemy wspólne wskaźniki produktu i rezultatu, które należy raportować do KE dla każdego programu finansowanego z EFS+. Wśród nich znajdują się tzw.

'inne wskaźniki produktu dotyczące uczestników' wymienione w części **1.2**, dla których wartości osiągnięte mogą być ustalane biorąc pod uwagę tzw. *wiarygodne szacunki*.

Wiarygodne szacunki dotyczą wartości osiągniętych wskaźników produktu.

Wiarygodne szacunki dotyczą poniższych wskaźników:

- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie,
- Liczba osób z krajów trzecich objętych wsparciem w programie,
- Liczba osób obcego pochodzenia objętych wsparciem w programie,
- Liczba osób należących do mniejszości, w tym społeczności marginalizowanych takich jak Romowie, objętych wsparciem w programie,
- Liczba osób bezdomnych lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań, objętych wsparciem w programie.

Oznacza to, że **dla podanych wyżej wskaźników nie jest konieczne zbieranie danych przez beneficjenta od każdego uczestnika. Nie wyklucza to jednak konieczności raportowania z osiągniętych wartości** dotyczących ww.

¹ Załącznik I Wspólne wskaźniki dotyczące wsparcia ogólnego z komponentu EFS+ objętego zarządzaniem dzielonym do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013.

wskaźników, daje jedynie możliwość uproszczonego zbierania danych w wymienionych zakresach.

Uwaga! Możliwość wykorzystania wiarygodnych szacunków dla danego wskaźnika została opisana w definicjach ww. wskaźników wspólnych. W definicjach tych wskazano, kiedy nie jest możliwe wykorzystanie tej metody do monitorowania wskaźnika, tj., gdy dana cecha (np. niepełnosprawność) jest kryterium umożliwiającym udział w danej interwencji (np. grupa docelowa wskazana została we wniosku o dofinansowanie, kryteriach wyboru projektu lub dokumentach programowych).

Po co wprowadzono możliwość wykorzystania wiarygodnych szacunków?

Umożliwienie wykorzystania wiarygodnych szacunków ma na celu **uproszczenie** zbierania danych dla wskazanych wskaźników dla beneficjentów oraz zmniejszenie obciążenia administracyjnego dla instytucji, a także rozwiązanie problemów związanych z danymi wrażliwymi i zasadami ochrony danych osobowych.

Wykorzystanie tej możliwości **nie jest obowiązkowe**. Instytucja Zarządzająca Programem jest uprawniona do umożliwienia beneficjentom wykorzystania **wiarygodnych szacunków** pod warunkiem, że dane osobowe w danym przypadku nie muszą być zbierane (patrz definicje wskaźników w LWK 2021).

Jakie są ogólne zasady dotyczące wiarygodnych szacunków?

- Wiarygodne szacunki mogą opierać się na podejściach podobnych do **pobierania próbek** danych (ang. *representative sampling*), ale z mniej rygorystycznymi wymaganiami dotyczącymi dokładności oraz na innych rzetelnie opracowanych metodach.
- Tworząc metodykę szacowania warto jako podstawę uwzględnić mierzalne **'twarde' dane**, a następnie opracować metodę szacowania np. poprzez wnioskowanie o całej populacji na podstawie badania jej części.
- Metody szacowania danych powinny być **udokumentowane, tj. opisane w prosty i przejrzysty sposób**. Dokumentacja powinna zawierać metodę szacowania (np. badanie na próbie, przybliżone wartości) i informacje o wszelkich dodatkowych danych w niej wykorzystanych. Należy w niej uwzględnić wszelkie założenia, na których oparto metodykę, w tym zawrzeć

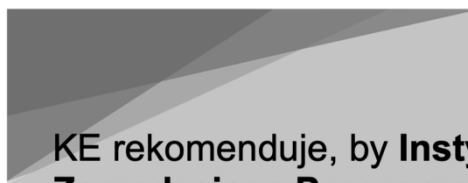
próby identyfikacji możliwych źródeł błędów lub stronniczości, a także opisać metody ich niwelowania/unikania. W dokumentacji można również opisać podmioty odpowiedzialne za zbieranie danych i harmonogram procesu.

- IZ (lub właściwa IP) może wskazać jednolity sposób szacowania danych przez wszystkich beneficjentów w danym naborze. Rekomendujemy takie podejście, jeśli jest to zasadne i możliwe z punktu widzenia IZ. W przypadku gdy nie da się przyjąć jednolitego podejścia dla całego naboru, mogą być zastosowane różne podejścia. Jeśli beneficjent sam przygotowuje metodykę szacowania, IZ/IP powinna zapewnić, że **metoda szacowania danych wybrana przez beneficjenta będzie opisana i zaakceptowana przez IZ lub IP przed rozpoczęciem zbierania przez niego danych od uczestników.**
- **Zbieranie danych osobowych dotyczących poszczególnych uczestników jest konieczne, jeśli wynika z wymogów kwalifikowalności danej grupy,** czyli np. w przypadku, gdy cała interwencja jest w 100% skierowana do danej grupy (np. wsparcie skierowane jest tylko do społeczności romskiej) lub gdy część grupy docelowej projektu ma należeć do określonej grupy (np. 30% projektu powinny stanowić osoby z niepełnosprawnością.)
- W danym projekcie może być stosowana wyłącznie jedna metoda monitorowania tego wskaźnika tj. szacowanie lub zbieranie danych osobowych dot. tego wskaźnika od uczestników.
- **Na poziomie jednego celu szczegółowego, jednego działania, priorytetu czy programu dane dotyczące wskaźników z części 1.2 Załącznika I do Rozporządzenia EFS+ są agregowane i raportowane wyłącznie na podstawie danych zawartych we wnioskach o płatność (dane liczbowe, nieosobowe), sumując wartości gromadzone dla wszystkich uczestników w ramach niektórych projektów (tradycyjna metoda zbierania danych) z wartościami opartymi o wiarygodne szacunki w pozostałych projektach.**
- Szacowaniu mogą podlegać wszystkie wskaźniki z części 1.2 Załącznika I do Rozporządzenia EFS+, dla których jest ono możliwe zgodnie z LWK 2021, lub tylko wybrane (decyzja należy do instytucji zarządzającej). Metody szacowania dla poszczególnych wskaźników mogą być różne. Decyzję w tym

zakresie podejmuje IZ lub beneficjent, jeśli IZ pozostawi tę decyzję w jego gestii.

Jaka jest rola Instytucji Zarządzającej Programem w przygotowaniu metodyki wiarygodnych szacunków?

- IZ jest odpowiedzialna za jakość danych zbieranych w programie, również tych pozyskiwanych przy użyciu wiarygodnych szacunków.
- IZ może przygotować zestaw możliwych metodyk/podejść do zastosowania przez beneficjentów tak, by jak najlepiej dostosować je do potrzeb beneficjentów, np. niektóre metody mogą się lepiej nadawać dla pewnego rodzaju organizacji lub projektów. Przykładowo, dla PUP łatwiejsze może być przeprowadzenie ankiety na próbie uczestników lub oparcie się na danych administracyjnych dot. podobnej grupy docelowej, a dla NGO – użycie wartości przybliżonych bazujących na poprzednich podobnych projektach.
- Nie jest jednak konieczne, żeby to beneficjent był obciążony zbieraniem danych do wiarygodnych szacunków. IZ może zdecydować, że będzie szacować dane dotyczące wybranych wskaźników w imieniu beneficjentów, w określonych typach operacji lub celach szczegółowych.
- IZ powinna rozważyć, czy dla danego wskaźnika należy używać tej samej metody szacowania w programie, w celu szczegółowym lub w typie operacji. Używanie tej samej metody szacowania może przyczynić się do zmniejszenia obciążenia administracyjnego i lepszej porównywalności uzyskanych wyników.
- IZ powinna jednak przy podejmowaniu decyzji, jaką metodę szacowania wybrać, uwzględnić punkt widzenia beneficjentów, którzy mają największe kompetencje, by wskazać możliwe problemy w zbieraniu danych w terenie.

KE rekomenduje, by Instytucja Zarządzająca Programem zapewniła wskazówki i ustaliła metodologię zbierania danych na podstawie wiarygodnych szacunków, zamiast pozostawiać to w gestii beneficjentów.

Jakie są możliwe sposoby pozyskania danych do wiarygodnych szacunków?

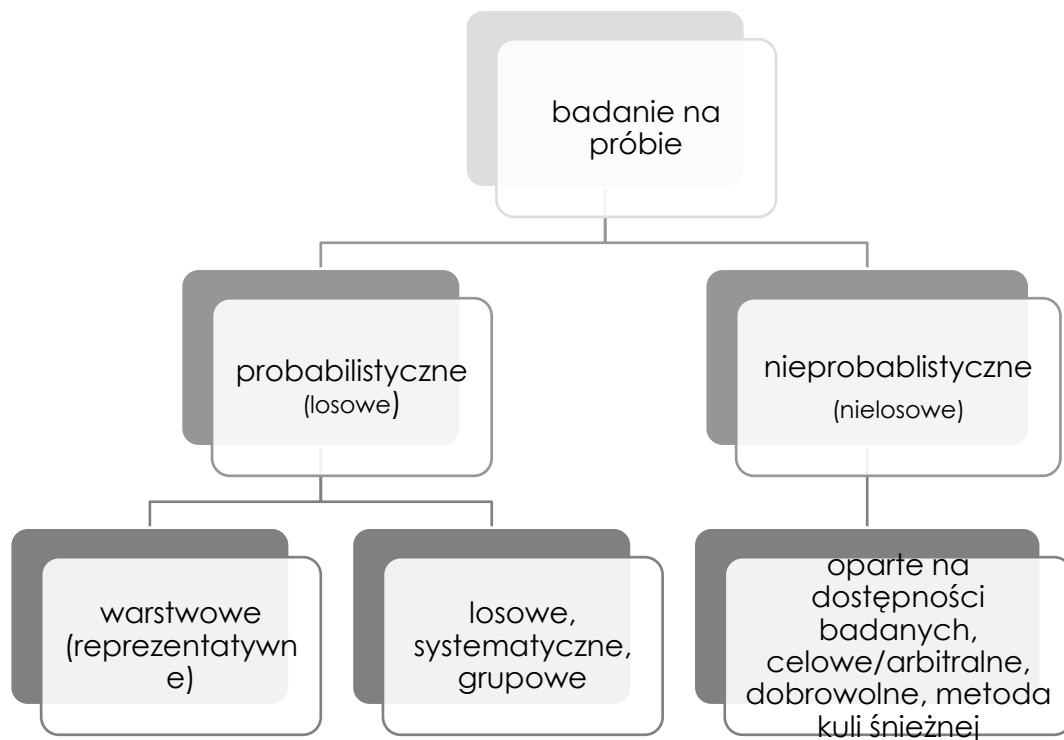

Wskaźniki zastępcze/przybliżone (ang. proxy)

Wiarygodne szacunki bazujące na socjo-ekonomicznych cechach badanej grupy mogą być wykorzystane w przypadku typów operacji skierowanych do pewnych grup, dla których przeciętne cechy socjo-ekonomiczne mogą być określone np. na podstawie dostępnych statystyk lub przez podobieństwo do poprzednich interwencji dla tych samych grup.

Proxy można wykorzystać jako wiarygodne szacunki bazujące na wielkości/wartości udzielonego wsparcia, jego typologii i częstotliwości. By zmierzyć występowanie pewnych cech w danej populacji, możliwe jest wykorzystanie danych zastępczych, które związane są z danymi, które badamy i tak można ocenić np. liczbę osób z krajów trzecich na podstawie liczby cudzoziemców zarejestrowanych w ZUS na danym obszarze.

Próbkowanie

W badaniu na próbie dane zbierane są od uczestników – nie od wszystkich, lecz od wybranej próby. Następnie wyniki z próby wykorzystywane są do prognozowania wyniku dla całej populacji. Jeśli w próbie uczestnicy z niepełnosprawnościami to 5% biorących udział, ten odsetek zastosujemy do całej populacji, tj. wszystkich uczestników i dopiero taką daną raportujemy.

Próba probabilistyczna jest wymagającą i ambitną metodą zbierania danych. Poniżej wskazujemy, jak można uprościć zbieranie danych przy użyciu tej metody.

Probabilistyczny dobór próby (każdy uczestnik ma takie same prawdopodobieństwo bycia ankietowanym, co ułatwia wnioskowanie i zwiększa reprezentatywność):

- o warstwowe – populacja jest dzielona na warstwy według wybranego klucza i w każdej warstwie losowana jest próba – można uprościć tę metodę np. zmniejszając liczbę warstw lub używając wyższego marginesu błęd;

- proste losowe – z populacji losowane są osoby do próby, oznacza to mniejsze rozmiary próby niż dobór próby warstwowy i prostszą strategię identyfikacji– można uprościć tę metodę używając wyższego marginesu błędu;
- systematyczne –; dobór systematyczny próby polega na wyborze badanych w jakikolwiek powtarzalny sposób np. co dziesiąty uczestnik jest ankietowany.;
- grupowe/klastrowe – populacja jest dzielona na jednorodne grupy, spośród których tylko w wybranych są zbierane dane – można wylosować np. kilka OPS realizujących projekty i zebrać informacje o co 5 uczestniku tych projektów.

Nieprobabilistyczny dobór próby:

Jest to każdy dobór próby, w którym nie stosuje się technik losowania. Jednostka jest dobierana do próby na podstawie decyzji badacza lub według innego kryterium np. jakiejś cechy.

- dobór oparty na dostępności badanych – badane są osoby, do których łatwo dotrzeć;
- dobór celowy/arbitralny – osoba badająca wybiera badanych biorąc pod uwagę jakąś ich cechę np. sądząc, że będą reprezentatywni dla populacji;
- dobrowolny udział – każdy może być częścią badanej próby, decyzja należy do badanego;
- metoda kuli śnieżnej – każdy badany wskazuje kolejnego badanego.

Metody nieprobabilistyczne można wzmocnić biorąc pod uwagę znane dane dodatkowe, ważne w określonym kontekście, które mogą pomóc wyważyć odpowiednio rezultaty badania. Jeśli np. w populacji jest 50% osób młodych, nieaktywnych, nisko wykształconych, a w próbie jest ich tylko 10%, to można zastosować wyższą wagę dla badanych cech tych 10% osób, co wzmocni dokładność oszacowania (post-stratyfikacja).

Hipoteza oparta na doświadczeniu i rzetelnej wiedzy

Przybliżone dane zbierane są od osób ze strony beneficjenta, które mają bezpośredni kontakt z osobami wspieranymi. Wśród tego typu osób można przeprowadzić ankietę prosząc o wskazanie udziału uczestników posiadających daną cechę, biorąc pod uwagę ich doświadczenie i wiedzę nabytą w toku realizacji projektu.

Ta metoda jest raczej zalecana jako metoda dodatkowa, używana razem z innymi metodami np. do wyboru lub dopasowania wskaźników zastępczych. Może być również stosowana, jeśli nie da się użyć innych, bardziej wiarygodnych metod.

Jak powinien wyglądać proces wiarygodnego szacowania danych?

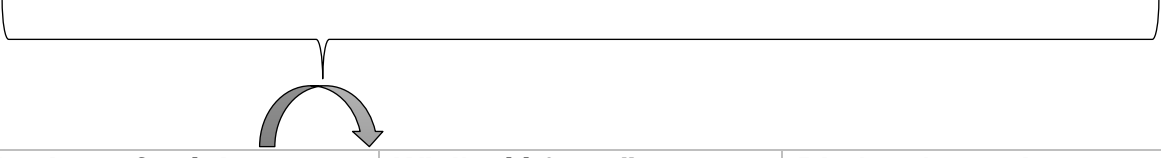
Uwaga! Przedstawione w przykładach wyliczenia nie zawierają sugestii co do parametrów, jedynie obrazują sposoby kalkulacji.

- Poniżej przedstawiono możliwe sposoby wiarygodnego szacowania, lecz IZ może dopuścić również inne techniki, opracowane przez siebie lub beneficjentów.
 - W przypadku, gdy podmiot realizujący projekt potrafi **udokumentować liczebności danych kategorii osób wśród swoich stałych klientów / odbiorców usług / pracowników** (np. OPS, szkoła, firma), można na tej podstawie wyliczyć odsetki poszczególnych kategorii osób, a następnie odnieść je do liczby osób, które korzystają z projektu (wskaźniki zastępcze/przybliżone). Przykładowo, jeśli beneficjentem jest organ prowadzący daną szkołę i w szkole, w której uczy się 500 osób, jest 20 uczniów należących do społeczności romskiej, tj. 4%, to w projekcie na 80 osób można wykazać, że liczba osób należących do mniejszości to 3 osoby (4% z 80 uczestników projektu).
 - Jeśli beneficjent realizuje kolejny projekt EFS+ dla podobnej grupy uczestników z tego samego obszaru (np. OPS realizujący projekt w celu szczegółowym h) z zakresu aktywnej integracji dla ogółu swoich klientów), może przyjąć **proporcje dotyczące uczestnictwa osób z**

poszczególnych kategorii takie same jak w poprzednim projekcie EFS+ (wskaźniki zastępcze/przybliżone).

- **Instytucja Zarządzająca** korzystając z **danych, którymi dysponuje na temat danego obszaru (OSI, województwa)** może opracować informacje na temat proporcji zamieszkiwania osób o danej cesze w populacji ogółem i na tej podstawie poszczególni beneficjenci wyliczają dane dla uczestników, którzy rozpoczęli udział w projekcie (wskaźniki zastępcze/przybliżone). Przykładowo, jeśli na danym obszarze osoby z niepełnosprawnościami stanowią 10% ludności, a liczba uczestników w danym projekcie to 160 osób, to można założyć, że w tym projekcie 16 to osoby z niepełnosprawnościami.
- Przykładową metodyką, którą można zastosować jest **wnioskowanie o całości z badania losowej próby (badanie na próbie proste losowe)**. W takim przypadku należy losowo dobrać odpowiednią liczbę osób, które zostaną zapytane o posiadanie danej cechy. Może to się odbyć przy zastosowaniu kalkulatora doboru próby (<https://www.naukowiec.org/dobor.html>) i opisanu poziomu ufności, wielkości frakcji i błędu maksymalnego (poziomy dla poszczególnych kategorii powinny być ustanawiane biorąc pod uwagę grupę docelową wsparcia np. dane statystyczne, jeśli są dostępne przy ustalaniu frakcji). Np. przy zastosowaniu poziomu ufności 80%, przy wielkości frakcji 0,2 i błędzie maksymalnym 10% dla populacji o wielkości 100 uczestników będzie to 21 osób badanych. Informacje uzyskane z tak dobranej próby należy następnie przenieść na całą populację uczestników. Przykładowo, gdy w grupie 100 osobowej badamy 21 osób i 5 z nich okazuje się mieć daną cechę, tzn. 24%, mnożymy uzyskany odsetek przez pełną liczbę uczestników i otrzymujemy wynik 24, który beneficjent wykazuje we wniosku o płatność.

Poniżej wyliczenia przedstawione w bardziej przejrzystej formie w tabelach.

Poziom ufności	Wielkość frakcji	Błąd maksymalny
Parametry dobierane indywidualnie dla danej grupy docelowej		
Przykładowo:		
80%	0,2	10%

projekt	Łączna liczba uczestników w (populacja)	Liczba osób, dla których zostanie zbadana dana cecha (próba wyliczona kalkulatorem)	liczba osób, u których stwierdzono wystąpienie danej cechy w próbie (arbitralnie wskazana na potrzeby przykładu)	% osób, u których stwierdzono wystąpienie danej cechy w próbie	Uogólnienie wyniku z próby na całą populację
1	100	21	5	$5 / 21 = 24\%$	$24\% * 100 =$ 24

Powyższe wyliczenia nie uwzględniają jednak wymiaru płci, wg której raportowane są dane w zakresie wskaźników wspólnych. Zatem należy **dodać wymiar płci i dla każdej płci liczyć osobno liczebność**

badanej próby. Ostateczne przykładowe wyliczenia powinny wyglądać następująco:

projek t	Łączna liczba uczestnikó w wg płci <i>(populacja)</i>	Liczba osób, dla których zostanie zbadana dana cecha <i>(próba wyliczona kalkulatorem)</i>	liczba osób, u których stwierdzo o wystąpienie danej cechy w próbie <i>(arbitralnie wskazana na potrzeby przykładu)</i>	% osób, u których stwierdzo o wystąpienie danej cechy w próbie	Uogólnieni e wyniku z próby na całą populację wg płci
1	66 kobiet	19 k	5 k	$5 / 19 = 26\%$ k	$26\% * 66 =$ 17 k
	34 mężczyzn	15 m	3 m	$3 / 15 = 20\%$ m	$20\% * 34 =$ 7m

Losowanie próby można przeprowadzić przyporządkowując numer do każdego z uczestników (np. w trakcie rekrutacji), a następnie wykorzystując generator liczb losowych np.

<https://www.naukowiec.org/kalkulatory/liczby-losowe.html>

Ta metoda jest najbardziej efektywna dla dużych projektów, ponieważ przy mniejszych projektach będzie potrzebna stosunkowo duża próba.

- W przypadku projektów, w których jest więcej niż 1 nabór uczestników – **dane dotyczące cech z części 1.2 Załącznika I do Rozporządzenia EFS+ mogą być zbierane tylko w jednym naborze (systematyczne badanie na próbie),** a odsetki uczestników z poszczególnymi cechami są następnie uogólniane na łączną liczbę uczestników. I tak w projekcie, w którym wzięło udział łącznie 166 osób, a w pierwszym naborze 40 osób, badamy przedmiotowe

cechy

w pierwszym naborze, w rezultacie którego do projektu zakwalifikowano 5 osób bezdomnych, tj. 13% osób z pierwszej tury. Następnie liczymy, ile wynosi 13% z łącznej liczby uczestników projektu, tj. 166 osób, co w tym przypadku daje nam 22 osoby. Ta dana powinna zostać przez beneficjenta uwzględniona we wniosku o płatność jako szacowana wartość osiągnięta w zakresie wskaźnika odnoszącego się do udziału w projekcie osób bezdomnych.

Poniżej przykładowe wyliczenia.

	liczba	% z pierwszego naboru	Liczba os. z daną cechą w łącznej liczbie uczestników
Wszyscy uczestnicy projektu	105 kobiet 104 mężczyzn	-	-
Pierwszy nabór	21 kobiet 19 mężczyzn	-	-
Osoby z niepełnosprawnościami	2 k 1 m	k: $2 / 21 = 10\%$ m: $1 / 19 = 5\%$	k: $10\% * 105 = 11$ m: $5\% * 104 = 5$
Osoby pochodzące z krajów trzecich	1 k 1 m	k: $1 / 21 = 5\%$ m: $1 / 19 = 5\%$	k: $5\% * 105 = 5$ m: $5\% * 104 = 5$
Osoby obcego pochodzenia	1 k 1 m	k: $1 / 21 = 5\%$ m: $1 / 19 = 5\%$	k: $5\% * 105 = 5$ m: $5\% * 104 = 5$
Osoby należące do mniejszości	1 k 2 m	k: $1 / 21 = 5\%$ m: $2 / 19 = 11\%$	k: $5\% * 105 = 5$ m: $11\% * 104 = 11$
Osoby bezdomne	0 k 5 m	k: $0 / 21 = 0\%$ m: $5 / 19 = 26\%$	k: $0\% * 105 = 0$ m: $26\% * 104 = 27$

- Odmianą powyżej opisanej metody będzie wzięcie pod uwagę określonego okresu czasu np. **3 pierwszych miesięcy lub pierwszego roku realizacji projektu**. Zebrane w tym okresie dane ekstrapolowane są następnie na całą grupę uczestników projektu.
- **Metoda ekspercka** (panel ekspercki oparty na wiedzy i obserwacji specjalistów), polegająca na oszacowaniu danych przez osoby, które mają wystarczającą wiedzę w tym temacie (przypuszczenia dobrze poinformowanych osób). W odniesieniu do projektu może być to uśredniona dana z częściowych odpowiedzi osób pracujących w projekcie np. osób biorących udział w rekrutacji i menedżera projektu. Warto, by estymacji dokonywała grupa osób, tj. min. 3 osoby. Oszacowanie ostatecznych wartości może zostać wypracowane w toku interakcji prowadzących do jednomyślnej opinii.
- Możliwe jest też zbieranie danych dot. cech dla wskaźników z części 1.2 Załącznika I do Rozporządzenia EFS+ **anonimowo**, tj. bez powiązania ich z konkretnymi osobami. W tym przypadku wszystkie osoby są pytane o daną cechę, lecz nawet beneficjent nie wie, kto udzielił jakiej odpowiedzi. Może to być zastosowane np. poprzez anonimową ankietę. Jest to metoda równorzędna z pozostałymi wskazanymi powyżej i możliwa do zastosowania w większości przypadków.